

23

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

M. SOLOMON - I. M. ȘTEFAN

Sahariana

***

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

MAX SOLOMON — I. M. ŞTEFAN

SAHARIANA

povestire din era atomică

* *

Colecţia „Povestiri Ştiinţifico-Fantastice"
23

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE:

In anul 1992, alături de trimişii tuturor popoarelor lumii, un grup de pionieri romîni pleca să lupte pentru împlinirea unui vis al omenirii: transformarea deşertului saharian într-o ţară a vieţii.

In grupul romînilor se află tînărul savant romîn, Grigore Tăun, şi prietena sa, frumoasa Roxana.

O explozie nucleară produce moartea unui grup de cercetători. Roxana moare, iar Grigore Tăun este grav atins. El este readus la viaţă printr-un tratament special, după un somn de zeci de ani.

In sanatoriul în care se trezeşte, Grigore Tăun o întîlneşte pe Ilona Erdely, o fată născută pe un satelit al lui Jupiter, unde naufragiase un grup de cercetători cosmici.

Intre Tăun şi Ilona se naşte o puternică prietenie. Nerăbdarea lor de a intra în iureşul vieţii sahariene, a societăţii veacului XXI, trezeşte în ei dorinţa de a evada din sanatoriu, dorinţă care se transformă în hotărîre atunci cînd ei constată că sînt supravegheaţi cu ajutorul unei staţii de televiziune, care putea să-i aducă sub observaţie de oriunde s-ar fi găsit.

Grigore şi Ilona evadează. Ei pleacă la un fost profesor al lui Tăun, Gromov, cu care se împrietenise pe vremea luptei pentru transformarea deşertului. Acum, „fata cerului" şi climatologul Tăun află cum s-a născut Sahariana, vin în contact cu tehnica, cu ştiinţa, morala şi oamenii veacului XXI.

Grigore Tăun începe să sufere crunt din pricina rămînerii lui în urmă.

Pentru Ilona, fata cu părul de aramă şi ochii de miosotis, par că se deschid mai repede căile adaptării la viaţa nouă. Apare Iuk, tînărul profesor de tehnofizică.

Pentru Tăun, însă, totul devine greu. Va putea el să străbată uriaşa distanţă pe care a parcurs-o ştiinţa în 50 de ani? Va putea el deveni membru activ al societăţii noi, care dă totul membrilor ei şi căreia el nu-i poate da deocamdată nimic?

Ilona şi Tăun au participat la o serie de evenimente ale vieţii din Sahariana, alături de Gromov şi Iuk. Ei participă, în sfîrşit, la un proces, în care se judecă fapta antisocială a unui tînăr saharian.

LUCRĂRILE CARE VOR APĂREA ÎN COLECŢIA „POVESTIRI ŞTIINŢIFICO-FANTASTICE"

Nr. 24 — SAHARIANA de MAX SOLOMON şi I. M. ŞTEFAN.

Coperta-desen: D. IONESCU

(continuare din nr. 22)

Gromov dădu cuvîntul lui Sahar Djen.

Cei cincizeci de ani ai lui Sahar Djen se puteau ghici doar în felul cumpănit în care se mişca. Privirile limpezi ale ochilor lui negri, umbriţi de sprîncene îmbinate, exprimau siguranţa şi puterea. Te izbea un amănunt în îmbrăcămintea lui: o centură lată de piele, brodată cu fire, care aveau o strălucire metalică şi cu buzunăraşe din care apăreau tocurile unor instrumente. Părea un vestigiu al unor vremi trecute, aducînd cu brîul unui vînător.

Sahar Djen vorbi. Vocea lui de bas era profundă, calmă.

Începu cu o istorisire despre tribul arăbesc în care trăise bunicul său.

— N-o să surprindeţi, poate, de la început, legătura dintre cele ce vă voi povesti şi întîmplările despre care vorbim aici. Dar vă rog să mă ascultaţi.

Cu mai bine de un veac în urmă, un tînăr arab, întors dintr-o călătorie îndepărtată, şi-a găsit iubita, care jurase să-i fie credincioasă şi să-l aştepte, batjocorită de fratele şefului de trib, ocolită şi hulită de oameni. Jură să se răzbune.

În casa lui, cel vinovat aştepta cu groază actul răzbunării purificatoare. Nimeni nu-l mîngîia şi nu-l încuraja. Nimeni nu-i oferea sprijinul.

Tînărul care suferise ofensa îşi ascuţea armele albe. Sigur de dreptatea lui, el se pregătea pentru momentul răfuielii. Apoi se îndreptă spre casa celui condamnat.

S-ar putea să vă întrebaţi cine-l osîndise pe fratele şefului de trib. Vreun organ de judecată? Nicidecum. El fusese condamnat de legea nescrisă a tribului.

Nu i-ar fi folosit nici o armă de foc, nici fuga, nici îngenunchierea. Trebuia să stea faţă-n faţă cu răzbunătorul.

Lupta se desfăşură în prezenţa întregului trib. Nimeni nu interveni. Tăişul pumnalului pătrunse în inima celui vinovat.

De aceeaşi moarte muri şi tînăra fată.

Nimeni din trib nu avea ceva de spus împotriva arabului care respectase legea tribală nescrisă, dar „sfîntă", morala tribului. Aveau însă de spus ceva organele de drept ale statului feudal de atunci. Legile scrise fuseseră încălcate. Tînărul fu condamnat, pentru omor cu premeditare, la temniţă grea pe viaţă.

Morala — cu legile ei nescrise — şi dreptul — cu legile lui scrise — se deosebeau net. Această ruptură dintre morală şi drept a dăinuit vreme de milenii. În unele părţi ale lumii era „imoral" să-ţi vinzi copiii pentru a-i feri să moară de foame, dar aveai „dreptul", era legal s-o faci. În alte locuri şi în alte vremi, era imoral să iei miilor de oameni dreptul la muncă, dar capitaliştii aveau dreptul s-o facă închizînd fabricile.

În vremea noastră, morala şi dreptul sînt una. Legile noastre scrise sînt tot mai puţine şi ele exprimă doar ceea ce ştim şi simţim cu toţii că este drept, moral.

Fapta lui Georg — care dintre noi se îndoieşte oare de aceasta? — este profund imorală. Şi aceasta chiar dacă eu am greşit conducînd

operațiile așa cum le-am condus, după cum au scris unele ziare. Cred că nu despre asta trebuie să vorbim acum.

Să spunem lucrurilor pe numele lor adevărat, așa cum n-a făcut-o Ivany.

Georg a dat dovadă de lașitate. Aceasta n-ar fi încă de ajuns pentru ca să sufere din plin lovitura pedepsei. El a nesocotit însă principiile colaborării și solidarității, care leagă societatea noastră mai puternic decît toate legăturile dintre membrii societăților trecute.

Georg a dat dovadă de lipsă de stăpînire de sine. Aceasta ar putea fi iertat în parte unui om care se găsește, fără voia lui, intr-o situație grea sau care e pus să facă o treabă care-l depășește. Dar Georg a ales, a hotărît, nesilit de nimeni, să ajute colectivitatea și a părăsit postul pe care i l-a incredințat colectivitatea.

Glasul lui Sahar Djen creștea ca tunetul care se rostogolește inaintea furtunii.

Datoria elementară a unui om din zilele noastre, continuă el, este să știe să-și măsoare forțele, să dea ceea ce poate da societății, de la care primește tot ceea ce aceasta creează.

Ivany ne-a vorbit aici despre lipsurile societății noastre, despre necesitatea unei cotituri in educarea oamenilor. In parte are, desigur, dreptate. Aș voi insă să-i amintesc că el, Ivany, este un produs al aceleiași societăți, ca și Georg. E neindoielnic că pedagogia și organizarea școlilor noastre nu sint ideale. Numai că incercarea de a anula răspunderiie omului, individului, trecind totul pe seama societății este greșită in esența ei.

Omul răspunde de actele lui, altminteri societatea omenească își pierde caracterul ei. Avem fiecare viața, speranțele, indoielile și certitudinile, dar totodată datoriile noastre.

Georg trebuie să fie pedepsit. Sancțiunea trebuie să fie aspră și pilduitoare.

Propun repausul silnic pe cinci ani. Interdicția de a munci il va face mai conștient de ceea ce datorează celorlalți oameni, de ceea ce il leagă de ei, de ceea ce a făptuit impotriva lor!

„Repausul silnic" — Ilona și Grigore schimbară priviri uimite. Ce fel de pedeapsă era asta? Iuk zimbea, privindu-i, fără să-și poată ascunde un sentiment de mindrie.

Georg ascultase amețit declarația lui Sahar. Ultimele vorbe însă il biciuiseră, trezindu-l la realitate.

Se ridică. Palid, făcind eforturi să vorbească, ceru juriului să țină seamă de imprejurările deosebite in care se produsese actul său antisocial. Susținu că nu va fi in stare să suporte pentru atita vreme scoaterea lui din rindul oamenilor.

Aproape tot timpul cit vorbiseră Sahar și Georg, Gromov privise în sală. Il cercetă mai ales pe Tăun, a cărui expresie de deprimare il ingrijora. Ințelegea foarte bine ce se petrece cu el. Iși dădea seama cit de răscolitoare trebuie să fie această ședință pentru un om care era obsedat de ideea că imprejurările l-au pus in afara societății in mijlocul căreia trăiește. Desigur că fostul său elev se socotea un osîndit fără speranță, un condamnat la inactivitate. Și Gromov își spuse că nu a făcut destul pentru a-l ajuta să se elibereze din lanțurile îngrozitoare ale neputinței.

Cind Georg sfîrși noua lui declarație, Gromov întrebă pe cei din sală și pe toți cei care ascultau dezbaterile, oriunde s-ar fi găsit, dacă mai au de spus ceva înainte de retragerea juriului pentru deliberare.

Pe televizorul central al sălii de dezbateri apăru atunci figura unei tinere. Glasul ei răsună limpede în tăcerea sălii:

— Prieteni, mă numesc Indira și cred că am o parte mare din vină în comportarea lui Georg. Iubirea noastră a fost egoistă. Eu i-am vorbit mereu de absurditatea eroismului. Eu am incercat să-l conving că viața și fericirea noastră sint mai importante decit lumea intreagă. Chiar dacă nu mă găsesc printre voi, mă simt judecată alături de omul pe care-l judecați. Vă sint recunoscătoare că m-ați făcut să gindesc asupra faptelor și atitudinilor mele. Vreau să-l asigur pe prietenul meu că-l iubesc și înțeleg să fiu alături de el. Atit am avut de spus.

După ce trecură trei minute de la intervenția din depărtare a Indirei, in care timp nimeni nu ceru cuvîntul, Gromov anunță inchiderea ședinței. Jumătate de oră mai tirziu, juriul se pronunță:

Georg era pedepsit la un repaus silnic de un an. Profesorul de fizică și reprezentantul educației universitare din Tugur erau obligați să expună atitudinea lor in public și să tragă consecințele ce se vor impune din discutarea ei.

Capitolul XVII

UN JOC PERICULOS

Georg... Georg... Georg...

Numele acesta ajunsese să-l obsedeze și, fără să vrea, Tăun se surprindea repetindu-l la nesfirșit.

La stinga și la dreapta drumului care străbătea cimpia, lanurile de grîu, proaspăt stropite de ploaie, rămineau unduind in urmă. Mergea repede, deși nu avea nici un motiv să se grăbească. Impresiile de la procesul care avusese loc dimineața il goneau parcă.

Aici, pe drumul acesta de șes, unde mirosul pămîntului reavăn îi pătrundea in nări, se simți citva timp mai la largul său, de parcă s-ar fi intors in veacul pe care-l părăsise. Dar își aminti curind că totul nu era decit o evadare fugară, că lumea cea nouă, cetatea aceasta care ii părea tot atit de indepărtată ca grecilor antici Olimpul, avea să-i apară din nou în față.

O pasăre zbură citva timp deasupra capului lui. Se așeză apoi pe craca unui arbore aflat înaintea sa, de parcă-l aștepta să se apropie.

De s-ar putea opri aici... Să stea de vorbă cu pasărea, să-i asculte ciripitul, să îmbrățișeze trunchiul copacului ca in copilărie.

De s-ar putea opri... Ce absurd!

Trecu mai departe.

Se simțea fără vlagă, epuizat. Deși nu se privise de mult in oglindă, era sigur că arăta palid ca un mort.

Cît de singur era! Secolul cel nou își trăia viața lui zbuciumată și creatoare, înaintind ca un talaz imens pe oceanul timpului. Iar el nu era decit o giză gata să se inece. Cu sau fără el, talazul își va urma, glorios, calea. La El-Solohu se simțea înafara vieții, deși era mai aproape de viață și de semenii săi decit în închisoarea sanatoriului. Cît de greu ii venea să-i înțeleagă și să trăiască în rînd cu ei, cît de nesigur se simțea în prezența lor!

Il vedea cu ochii minții pe Iuk, optimist și sigur de el, omul echilibrat al veacului al XXI-lea. Cum să nu se ducă spre el Ilona? Și gîndul acesta începu să pătrundă in el ca un burghiu minuscul.

Georg... Ilona... Iuk... Iuk... Iuk...

În ritmul pașilor lui se amesteca numele monosilabic.

La citeva sute de metri în fața sa văzu o construcție înaltă cu două turnuri în formă de obelisc. Nu, nu voia să ajungă acolo, căci n-avea de gind să se intilnească, să vorbească cu cineva.

Se opri. La stinga lui se afla acum o plantație de tufișuri scunde, cu frunze prelungi bătind în violet și fructe galbene, aducind ca formă cu pătlăgelele. Nu văzuse niciodată așa ceva, dar acum nu-l interesau. Voia să umble, să umble fără să se oprească, pină noaptea tirziu.

O luă de-a curmezișul cimpului, printre tufe.

Privite din mijlocul plantației, frunzele plantelor aveau un luciu obositor, cu sclipiri multicolore. Din cînd în cind, Tăun închidea ochii, pentru a-i odihni.

Avea simțămintul ciudat că tufișurile erau niște animale care mișunau în jurul său, agitîndu-se neintrerupt, ca niște pelicani la ivirea primilor exploratori ai continentului Antarctic.

Unde era acum Ilona? Cu Iuk? Ride de glumele lui Iuk? Invață cu Iuk pașii unui nou dans? Se smulse din gîndul acesta. O fi cu Gromov? Ride la glumele lui Gromov? Ba nu, cu Iuk, cu Iuk, cu Iuk...

Trebuie să fie generos ca Ivany. Generos. Nu. Nu-i în stare să fie generos. El nu poate fi Ivany, nu poate fi nici Georg și nici Iuk, Iuk...

Cite intimplări in aceste citeva săptămini de cind părăsiseră împreună sanatoriul! Și cite dezamăgiri! Biblioteca profesorului Gromov era deocamdată pentru el plină de hieroglife greu de descifrat, iar explicațiile bătrinului îi erau de folos doar atita timp cit se refereau la probleme generale; cind era vorba de demonstrații teoretice sau de practica cercetării, nu mai pricepea nimic. Se simțea ca un analfabet... pasionat pentru știință.

Deodată simți o durere ascuțită intr-un picior. Se opri. Ramura unui tufiș îi sfișiase pantalonii și-l rănise. Observă că hainele îi mai erau rupte în diferite alte locuri. Ramurile tufelor aveau un soi de țepi scurți și roșii.

Soarele nu mai era decit la citeva palme deasupra orizontului.

Grigore hotărî să pornească mai departe. Incercă să nu se gindească la nimic, dar nu izbuti.

Își aminti de un joc din copilărie și încercă să vadă cîți pași poate să facă cu ochii inchiși fără să se împiedice. Pentru aceasta avea nevoie de o mare concentrare a atenției, care izgonea orice alte preocupări din conștiință. Trebuia să facă o evaluare exactă a drumului din fața sa, să păstreze cu grijă direcția inițială. Primii 10-15 pași mergeau ușor, dar pe urmă fiecare pas ii părea nesigur.

Cînd era mic, încercase să bată recorduri luindu-se la întrecere cu prietenii săi. Atinsese 128 de pași cu ochii închiși, fără a devia de la parcursul propus. Acum nu reușea să treacă de 60.

O ambiție fără rost îl împingea să încerce cel puțin 100. Și — in ciuda stupidității jocului — era mulțumit că reușise să izgonească gîndurile care îl obsedau. Mușcîndu-și buzele, se hotărî...

. . . .

89, 90, 91... Terenul cobora. Ar fi trebuit să deschidă ochii. Ce sens avea?... 92, 93... De ce să se oprească? Nu era in stare să facă nici ceea ce izbutea în copilărie?... 94, 95...

Acum coborirea era mai lină, dar alunecoasă. Incă cinci pași, un fleac... 96... Curios, parcă avea acum sub picioare noroi... 97... Tot pantoful sting i se înfundase, dar nu vru să se oprească. Trebuia să-și dovedească că e în stare să ducă un lucru, cit de neînsemnat, la bun sfîrșit...

Cînd făcu pasul următor, simţi însă cum piciorul intreg ii pătrunde in masa viscoasă. Incercă să-l scoată, sprijinindu-se pe celălalt picior, însă şi acesta incepu să se scufunde. Tot corpul se scufunda.

Lent, dar fără oprire, noroiul urca tot mai sus, de-a lungul trupului său.

Deschise ochii. Soarele era după orizont. Se afla într-un fel de căldare ciudată, deasupra căreia se vedea braţul unei instalaţii complicate.

Incepu să se zbată, incercind să iasă la malul care era la numai cîţiva metri de el. Dar mişcările pe care le făcea se intorceau împotriva lui, accelerînd scufundarea. Milul roşiatic îl trăgea tot mai adinc. In curind ajunse pînă la brîu.

Renunţă să se agite. In felul acesta, se scufunda cel puţin mai lent.

Incepu să strige, să strige cu deznădejde. Dar nu-i răspunse decît un ecou, care repetă de citeva ori cuvintele lui, parcă în batjocură.

Deodată un gînd puse stăpînire pe el. La drept vorbind, de ce să se zbucIume? Nu era aceasta soluţia cea mai bună? Pentru el, pentru Ilona, poate şi pentru Gromov, căruia îi devenise, desigur, o povară.

Hotărîndu-se să aştepte sfîrşitul, se simţi mai liniştit. Incercă să-şi amintească de ultima excursie pe care o făcuse împreună cu Roxana în munţii Rodnei, citeva zile înaintea plecării la Congresul de la Tuanin. Dar, deodată, se simti cuprins de un val de căldură, iar o pînză deasă ii cobori in faţa ochilor. Trupul ii era moale ca milul care-l cuprinsese acum pină la umeri. Mai auzi parcă din depărtare citeva zgomote metalice, asemenea bătăilor unui gong ruginit.

Capul îi căzu greu pe spate. Ultima lui senzaţie fu aceea că părul i se prinde şi el in masa cleioasă de noroi...

Capitolul XVIII

LECŢIA DE TEHNOFIZICA

Astăzi asistenta lui Iuk era o fată cam ciudată. Asupra acestui lucru erau de acord toţi cei douăzeci de elevi ai clasei de tehnofizică.

Ilona stătea cuminte la masa aparatelor de demonstraţie.

Surîdea în aşteptarea comenzilor lui Iuk. Surîdea privind printre tuburile şi serpentinele de cuarţ, printre aparatele de numărat mezonii — mezonocontorii —, printre instalaţiile în miniatură de solidificare a gazelor. Surîdea privind spre mesele în formă de potcoavă, la care şedeau cite patru elevi şi eleve între 15 şi 16 ani.

De la locul lui, aflat în centrul clasei, în mijlocul elevilor, Iuk putea comanda aparatele de desenat şi reprodus hărţi, portrete, diagrame şi formule pe ecranul central, şi, la un semn al său, asistentul manevra butoanele aparatelor de demonstrat.

Vitraliile ferestrelor filtrau radiaţiile solare şi le difuzau către interiorul camerei, răspîndind o lumină uniformă.

La nevoie, pentru a se urmări scînteierile produse de particulele atomice pe ecrane sau descărcările luminoase, asistentul putea comanda acoperirea vitraliilor cu ecrane negre. Atunci în sală domnea un întuneric deplin, iar efectele luminoase ale fenomenelor prezentate nu mai erau tulburate de radiaţii externe.

Pe ecranele mici ale băncilor apăreau reproduse imaginile de pe ecranul central, astfel încît elevii puteau urmări formulele, diagramele, curbele, ca şi cum le-ar fi avut în caietele personale. Lecţia

orală se înregistra pe foi flexibile, pe care elevii le stringeau în caiete speciale, după care puteau repeta lecțiile.

În timp ce elevii continuau să privească pe furiș la asistentă, Iuk își începu lecția.

Era una dintre lecțiile ciclului „Calitățile mișcării", intitulată „Istoria elementelor naturale. Reproducerea elementelor în laborator și uzină".

Elevilor le erau de mult familiare figurile oamenilor de știință care contribuiseră la descoperirea legilor mișcării materiei. Ei ar fi putut povesti pe larg despre „bătrînii noștri", cum îi numea Iuk pe filozofii atomiști greci Leucip, Democrit și Epicur, despre inspiratul poet și gînditor roman Lucrețiu, despre calmul englez Isaak Newton, despre fiul de pescar rus Lomonosov, despre marele Maxwell, despre profesorul din Manchester, Dalton, despre creatorul alfabetului naturii, Mendeleev, despre familia Curie, despre rusul Ivanenko și danezul Bohr, creatorii primelor modele atomice, despre Planck, Einstein, Fermi, Vavilov, Skobelțîn, Szilard, Chadwick, întemeietorii științei care se ocupa de nucleul atomic.

Fiecare dintre acești eroi ai istoriei științei era legat în mintea elevilor de o trăsătură caracteristică.

Dalton nu era numai descoperitorul legilor proporțiilor multiple, ci și omul bolnav de ochi care și-a urmărit propria boală ca o problemă științifică și de la care vine numele de daltonism.

Joliot-Curie nu era numai creatorul primei pile și descoperitorul piezo-electricității cuarțului, ci și omul care însuflețea prin cuvîntul său congresele și conferințele apărătorilor păcii de pe la mijlocul secolului trecut.

Sahar Djen nu era numai descoperitorul undelor cu ajutorul cărora se capta, la limita atmosferei pămîntești, energia radiațiilor cosmice, ci și conducătorul recentei expediții de salvare de la centrala de alimentare.

Cu aceste personaje elevii făcuseră cunoștință ascultînd lecțiile anterioare și vizionînd filmele de istorie a științei. De aceea Iuk putea folosi la deschiderea lecției sale un astfel de limbaj, care altfel ar fi fost de neînțeles :

— Bătrînii noștri vorbeau despre vîrtejurile care mișcă atomii, îi fac să se ciocnească și să se unească între ei, dînd naștere la nenumărate lumi, unele echilibrate, stabile, altele gata să piară chiar în clipa în care s-au născut.

Oare n-aveau dreptate bătrînii noștri ? Priviți cascada de mezoni care duce la izotopii carbonului și spuneți-mi dacă nu poate fi asemuită cu un vîrtej care mînă particulele de materie în mișcare, adunîndu-le în lumi noi, în atomi sintetizați.

În acest moment, Ilona apăsă pe declanșatorul generatorului de mezoni. Elevii urmăreau pe ecranul fluorescent imaginea mișcărilor care se schițau acolo, apariția și dispariția acestora, traiectoriile frînte, curbe, în formă de spirală, pe care se mișcau particulele.

— Și acum să oprim o clipă neastîmpărata vijelie, spuse Iuk. Priviți schema înghețată a atomului de carbon obișnuit !

Ilona manevră cu siguranță comutatoarele aparatelor de proiecție cu vedere în relief. În fața elevilor din clasa de tehnofizică apăru, ca un uriaș sistem solar, nucleul de carbon, cu protonii și neutronii lui. Unii neutroni se vedeau întregi, iar alții erau înfățișați chiar în clipa în care se producea fenomenul desprinderii unui electron

— Uitați-vă în partea stîngă, la grupul de patru nucleoni. Nu vă pare un nucleu de heliu gata format?

Și lecția continua...

Iuk era un bun pedagog. Expunerile lui erau urmărite întotdeauna cu pasiune. De data aceasta însă, mai exista un obiect al atenției aproape generale.

Elevii admirau fata aceea frumoasă, pe care aparatele o ascultau cuminți, asistenta care luneca cu degetele pe comutatoare, ca un pianist virtuos pe clape. Avea în ochii ei ciudați o lucire caldă, iar tenul ei părea cizelat în marmoră.

Din cei nouă băieți, șase erau pe cale să se îndrăgostească de Ilona, iar doi erau îndrăgostiți pînă în vîrful urechilor. Numai Ilan nega în sinea lui cu încăpățînare că noua asistentă l-ar fi fermecat.

Iuk privea la cronograf. Trecuseră 20 de minute din lecție. Mai avea 10 minute, dintre care 5 pentru expunerea teoriei și aplicațiilor ei și 5 pentru concluzii.

— Prezentarea în amănunt a sintezelor nucleare o vom face în laborator; acum să trecem la ecuațiile de transformare a elementelor naturale.

Pe ecran apărură simboluri matematice.

Iuk sublinia sensul transformărilor matematice. Desfășurînd calculul matematic, el nu pierdea nici o clipă din vedere fenomenul fizic, exprimat prin formule.

— Nu uitați, spunea el adeseori, că litera grecească este un simbol, dar noi studiem fenomenul viu, bogat, plin de surprize, inepuizabil. Nu uitați că matematica este o limbă, o limbă foarte expresivă, o limbă minunată, dacă vreți, dar numai atît. Izvorît și el din analiza fenomenului, calculul îți ajută cînd îi ceri ce-ți poate da; cînd îi ceri însă mai mult decît poate, decît este, se răzbună și nu-ți mai dă nimic.

Explicațiile teoretice luară sfîrșit. Elevii notau întrebările adresate profesorului pe transmițătoarele montate la fiecare masă.

Iuk ajunse la concluzii.

— Dragii mei! Sîntem pe drumul pe care l-a urmat natura cu mult înainte de a fi apărut omul, acest erou al naturii, care a creat în visurile sale din copilărie zeii, simboluri ale puterii transformatoare:

Elementele naturale s-au născut din materia fără început și fără sfîrșit, în veșnică prefacere, pe care bătrînul Anaximandru o botezase acum 2.600 de ani: Apeiron. Într-un anumit moment al evoluției materiei a apărut hidrogenul, în alte etape ale evoluției — oxigenul, carbonul, fosforul, sulful. Apoi thoriul, uraniul. Elementele chimice s-au născut în condiții diferite de temperatură, presiune, viteză, prin mișcări mecanice, oscilatorii, chimice, electrice, prin infinitatea de forme ale mișcărilor materiei.

Noi, oamenii, am pipăit natura, i-am ascultat pulsațiile, am învățat unele dintre legile ei de transformare, am înțeles cîteva din formele ei de mișcare. Și asta a fost de ajuns pentru a izbuti să realizăm în laborator și uzină toate elementele naturale. Ba chiar să creăm elemente ce nu se găsesc în natura actuală. Iar uzinele noastre prefac repede descoperirile din laborator în lucruri pentru noi.

Astăzi se produc, de pildă, tone de diamante sintetice. Moissan izbutise să producă cîteva fire de diamant la sfîrșitul secolului al XIX-lea, iar prin 1950 oamenii au izbutit abia să realizeze diamante de 1 carat.

Noi creştem cu fiecare an, cu fiecare ceas şi devenim — ca să folosesc un termen cu un ințeles vulgar odinioară — mai bogați. Devenim mai puternici.

Există vreo limită, există vreun hotar care să îngrădească drumul nostru inainte? Nu există un asemenea hotar. Această siguranță izvorăşte din intreaga istorie a omenirii ca un adevăr de nebiruit. Acest adevăr dă aripi tuturor visurilor noastre de astăzi ca şi celor care se vor înfiripa de acum inainte.

Iuk îşi terminase lecția. Niciodată nu se oprea el la enumerarea seacă a concluziilor. Dar nu fusese de astă dată mai elocvent, mai grav decit altă dată? De obicei, încheierea era o glumă.

La masa aparatelor, Ilona uitase să închidă comutatorul ecranului. Imaginea atomului de carbon rămăsese acolo, imensă şi încremenită, cu norii reprezentind electronii, cu spiralele largi înfățişînd orbitele electronilor la diferite nivele de energie, cu particulele gata parcă să pornească intr-o mişcare de virtej, pentru a se ciocni cu cine ştie ce alte particule, pentru a zămisli cine ştie ce formă nouă de existență a substanței.

— Ei, drăcie, cu Iuk se-ntîmplă ceva? gîndi Ilan ieşind din clasă.

În parcul şcolii se discuta aprig. Ilan susținea că Ilona este o fată ca multe altele şi că nu înțelege ce au găsit ceilalți extraordinar la ea.

— Ilan, nepăsarea ta mi se pare ciudată, remarcă Ianca — cea mai bună prietenă a lui.

Roşeața din vîrful urechilor lui Ilan demonstra că şi în veacul al XXI-lea bătăile inimii şi circulația sîngelui ascultă de aceleaşi legi ca în secolele anterioare.

*

* *

Iuk şi Ilona rămăseseră singuri în sala de pregătire a cursurilor.

Ilona îl ajuta pe Iuk să descifreze şi să sistematizeze întrebările şi observațiile scrise ale elevilor. Cele mai multe priveau demonstrația matematică a trecerii de la element la element.

Unele întrebări priveau însă alte aspecte ale lecției.

Ianca, de pildă:

„Ne-ați recomandat inchiderea comutatoarelor după terminarea demonstrațiilor. De ce a rămas comutatorul deschis după prezentarea schemei atomului de carbon?"

Iuk şi Ilona zîmbiră la citirea acestei întrebări şi se opriră din lucru. Iuk se apropie de Ilona, se aşeză pe un scaun şi, cu mîinile pe genunchi, o privi drept în față.

Ilona plecă ochii. Dădu să se ridice, îndreptîndu-se spre casetele de plăci care conțineau întrebări. Dar Iuk o prinse de mînă şi o sili să rămînă în fața lui.

— Ilona, am impresia că te-am aşteptat douăzeci de ani. Ai venit şi nu te mai pot lăsa să pleci, orice-ar fi.

Ilona tăcea. Ridicase ochii şi-l privea pe Iuk.

Parcă acum îl vedea pentru întîia oară. Se petrecea cu ea un lucru de neînțeles. Simțea cum se risipesc temerile obişnuite, neliniştile pe care le avea ori de cîte ori trebuia să facă față unei împrejurări noi.

Se simțea parcă eliberată de nu ştiu ce poveri.

— Te iubesc, Ilona!

Nu prindea sensul acestor cuvinte. În fond... şi ea îl iubea pe Tăun, nu? Şi totuşi...

— Avem de trăit o fericire, care începe acum, Ilona!

Un val cald o inundă. Fericire, fericire! Ce cuvînt puternic și minunat!

Nu spuse decît atît:

— Iuk... dragul meu, trebuie să plec, să înțeleg...

Iuk o conduse în cursul aceleiași pauze la locuința lui Gromov, întorcîndu-se apoi îndată la școală.

Orbi să fi fost elevii săi și tot ar fi putut să vadă că profesorul lor trăise o „transmutație".

Cît de vioi se mișca! Umplea clasa toată. Răspunsurile lui erau limpezi, vesele, pasionate.

— Și tu, închise șirul răspunsurilor Iuk, tu Ianca, să știi că uneori — este adevărat, foarte rar — comutatoarele trebuie să rămînă deschise. Altfel n-ai putea înțelege de ce, în general, trebuie să fie închise.

Capitolul XIX

IN ULTIMUL MOMENT

Era întins pe un pat moale. Unde — nu știa. In primele clipe după trezire, nici nu avu puterea să deschidă ochii. Auzea însă limpede convorbirea care se purta în imediata sa vecinătate.

Recunoscu mai întîi vocea lui Iuk.

— Nu-mi vine să cred, zicea acesta. Spune-mi, ca tehnician, dumneata crezi într-o tentativă de sinucidere?

— Știu eu? răsună o voce groasă și monotonă. Bazinul era clar marcat. Numai cine n-ar fi vrut să-l vadă nu l-ar fi văzut. Dacă mai întîrziam cinci minute, era de acum prea tîrziu.

— Doctore, crezi că își va reveni curînd? mai întrebă Iuk.

Acum se auzi cea de a treia voce, care părea aceea a unui om foarte tînăr.

— În orice caz, e în afară de orice pericol. Peste puțin timp îl vom putea întreba cum s-a produs accidentul.

— Să fim atenți cu întrebările, interveni Iuk. Are un psihic cam zdruncinat.

Grigore simți cum un mușchi al feței începe să-i joace sub piele. Trezirea aceasta îi amintea de întîmplările din sanatoriu. Pe atunci dorea încă cu atîta ardoare să poată deschide ochii, să umble, să se întîlnească cu alți oameni, în timp ce acum ar fi vrut să amîne la infinit întîlnirea cu viața.

Cineva îi puse un aparat metalic pe frunte.

— Așa, va să zică! se auzi peste puțin timp vocea medicului. Auzi poveste!

— Ce s-a întîmplat? se interesă uimit tehnicianul.

— I-am montat iar noul dispozitiv pentru determinarea gradului de cunoștință, inventat acum trei săptămîni de doctorul François, de la sanatoriul de readaptare.

— Și ce spun indicațiile?

— De data asta arată că ar fi în aceeași stare... ca mine și dumneata.

— Deci e treaz și ne-a ascultat convorbirea?

Urmă o tăcere prelungită. Apoi se auziră pașii unui om care părăsea încăperea.

Tăun deschise ochii și își plimbă privirea prin încăperea cilindrică, încărcată cu aparate medicale. Se uită, puțin rușinat, la medic.

Acesta zîmbea. Avea o expresie prietenoasă și îi luă mîna într-a sa.

— Unde-i Iuk? fu prima întrebare a lui Grigore.

Medicul surîse.

— Nici n-a fost pe-aici.

— Nu-i adevărat, doar i-am auzit vocea, ripostă Tăun, supărat la gîndul că e mințit.

— Vocea da, dar n-a fost aici în carne și oase. Ne-a chemat la televizofon.

Grigore înțelese. Surîse de astă dată și el.

— Cum te simți? Ia încearcă să te scoli! îl îndemnă medicul.

Tăun se ridică în capul oaselor. Apoi făcu cîțiva pași prin odaie și se așeză într-un fotoliu. Doctorul își trase un taburet lîngă el. Se priviră mult timp unul pe altul, fără să vorbească.

— Vă mulțumesc, începu Grigore. Probabil că mi-ați aplicat vreun tratament, căci simt că puterile îmi revin treptat.

— Mă bucură... Dar să știi că asta nu-i destul... Îți cunosc cazul din presa medicală. Știi ce cred că-ți lipsește în primul rînd?

— Multe, încercă să glumească Tăun și oftă.

— Îți lipsește înainte de toate răbdarea, seninătatea, observă medicul, privindu-l drept în ochi. Celelalte vor veni toate. Dar îți repet, trebuie să ai mai multă răbdare! Prea te zbuciumi, prea te frămînți. Nu poți sări într-o clipă prăpastia dintre două vieți. Nu te omorî cu firea. Cînd te vei obișnui, cînd îți vei găsi făgașul, se vor lecui toate rănile și vei avea satisfacțiile căutate.

— Satisfacțiile căutate... șopti Tăun ca pentru sine.

Aceste cuvinte îi amintiseră de vechile dureri.

Medicul răspunse parcă gîndurilor sale.

— Uneori poți preface în tărie chiar suferința; conștiința că o înfrunți cu demnitate și curaj e un izvor de încredere în tine.

Grigore îl privi îndelung. Îi ghicise oare gîndurile cu vreun aparat recent inventat? Dar în orice caz s-ar fi putut să aibă dreptate.

— Îți mulțumesc încă o dată, doctore! Și voi încerca să-ți urmez sfatul, spuse el într-un tîrziu.

Tehnicianul, care intrase tocmai în încăpere, le întrerupse convorbirea. Un helicopter din El-Solohu venise să-l ia pe Tăun.

— Mai multă răbdare și seninătate!

Se gîndi la aceste cuvinte ale medicului în tot timpul călătoriei. Nu era ușor deloc. Dar era necesar, începînd cu lucrurile cele mai grave, cele mai dureroase, care-l așteptau.

Capitolul XX

DOUĂ DISCUȚII DESPRE FERICIRE

Plafonul radiant răspîndea în încăperea de lucru a locuinței lui Gromov lumina lui bogată și uniformă. Așezați față în față, în două jilțuri comode, Tăun și Ilona se priveau ca și cum nu s-ar fi văzut de multă vreme.

Pentru fiecare dintre ei, ultimele zile însemnaseră mult în noua lor existență.

Grigore se restabilise de pe urma accidentului, dar în ochii lui se citea oboseala și tristețea. Cît despre Ilona, gesturile și privirile ei exprimau o sfînjeneală, care era la ea un lucru neobișnuit. După ce se jucă cîtva timp nervoasă cu un bibelou de sidef de pe masă, ea întrerupse cea dintîi tăcerea.

— Ce este fericirea, Grigore?

Întrebarea venise pe neaşteptate. Tăun tresări. Şi înţelese că era începutul unei pagini noi în viaţa ei şi a lui.

Se frămîntă mult timp pînă să-i răspundă. Clipele de tăcere erau pline de deznădejde. O pierdea, o pierdea definitiv. Punctul de sprijin, ultimul punct de sprijin, dispărea.

Îl bătu o clipă gîndul s-o implore, să-i vorbească despre datorie, despre trecutul lor comun, care n-a avut vreme să se şteargă. Să-i vorbească din nou despre prima lui dragoste, abia înfiripată şi frîntă de moarte, despre iluzia renaşterii. Dar îşi dădu seama că n-ar fi putut trezi decît compătimirea ei.

Fugi de gîndul acesta.

Să o biciuiască cu ironie sarcastică, să rîdă de „mobilitatea" ei sufletească, să-i cînte batjocoritor „La dona e mobile"? N-avea rost! Ar fi rîs de propria lui fiinţă. Cit de mult o iubea!

Şi hotărî să fie obiectiv, ca un străin, ca un om din afară.

— Fericirea este participare, Ilona...

Ilona strînse puternic bibeloul între degete şi dădu din cap nedumerită.

— De fericire se pot bucura numai oamenii, Ilona. Şi dintre oameni, numai cei care pot fi şi nefericiţi.

— Nu înţeleg nimic.

— Gîndeşte-te la Georg. El este nefericit pentru că nu mai poate participa cîteva luni la viaţă. Este scos înafara limitelor fireşti ale existenţei reale. E o pasăre cu aripi legate.

Poate mai există şi acum oameni-viermi, mulţumiţi să trăiască pasivi, ca nişte plante sau animale inferioare, să mănînce, să bea, să doarmă, să se plimbe. Dar asemenea oameni, rupţi de restul omenirii, nu pot fi nici fericiţi, nici nefericiţi. Aşa cum o reptilă nu poate trăi decît cel mult senzaţia tubului digestiv plin...

Ilona îl privi cîteva clipe îngîndurată, îşi ţuguie buzele şi spuse cu voce schimbată:

— Dar Georg o are pe Indira, care-l înţelege, îl ajută.

— Văd că tu ai o idee foarte precisă despre fericire, observă Tăun, cu un zîmbet amar pe buze. Eu cred însă că Indira — aici parcă ar fi spus Ilona şi gusta un fel de răzbunare — poate cel mult... să-l facă pe Georg mai puţin nefericit pe calea lui către adevărata fericire.

Ilona nu simţea nici accentele ciudate, nici ezitările lui Grigore. Ea întrebă mai departe.

— Poate da un om fericire altuia?

— Părerea mea este că un singur om nu poate da celuilalt ceea ce numai întreaga comunitate umană îi poate da. Poate doar să-l ajute să găsească fericirea, ceea ce este destul de mult.

— Să vorbim despre noi, Grigore. Tu eşti fericit?

Pe faţa lui Tăun treceau umbre de amărăciune.

— Am fost, Ilona. Demult. Aproape că nu-mi mai aduc aminte. Era în viaţa dintîi, cînd simţeam că munca mea era o părticică din efortul întregii omeniri, cînd cuvintele mele, cercetările întreprinse de mine în laboratoarele institutului, ideile mele slujeau altora, cînd participam la viaţa celorlalţi oameni şi mă simţeam mai legat de ei decît acum. Atunci odihna după muncă era plină de bucuriile înfăptuirilor trecute şi ale celor care aveau să vină. Eram fericit, Ilona, profund fericit. Eram înţeles, Ilona. Participam la viaţă.

— Şi acum?

— Acum mă simt atît de obosit la gîndul că nu fac nimic. În jurul meu curge un şuvoi care mă lasă agăţat de toate cioturile. E

groaznic să fii inutil! Da, draga mea, cred că sînt nefericit.

— Dacă ești nefericit, înseamnă că poți fi și fericit! Trebuie să fii fericit! Ai spus-o doar tu. Voi fi lîngă tine, te voi ajuta să pătrunzi în șuvoi. Uite, și eu...

Glasul ei suna nefiresc. Ultimele cuvinte păreau forțate, și acest lucru o enerva. Bibeloul îi scăpă din mînă și se rostogoli pe spongina pufoasă a dușumelei.

Se opri o clipă, apoi reluă ideea.

— Da, Grigore, voiam să-ți spun că am simțit că devin utilă, că „particip", cum zici tu. Și acum înțeleg de ce sînt sau mi se pare că încep să fiu fericită. La lecția ținută acum cîteva zile de Iuk, l-am ajutat, am colaborat cu el. În sfîrșit, am făcut o treabă. Elevii mă acceptau, ba chiar... aveau nevoie de mine.

Tăun o privi îndelung și spuse încet.

— Acesta este oare singurul lucru care te-a făcut să te simți fericită?

Nu se opri la capătul acestei întrebări. Continuă să vorbească cu o vioiciune care avea ceva straniu:

— Fericitul Goethe a trecut și el prin frămîntările acestea ale noastre. El a încercat să răspundă la întrebarea ta. Și l-a creat pe Faust, cea mai frumoasă poveste despre năzuința omului spre propria lui fericire.

Dacă mă gîndesc bine, sînt un Faust la executarea contractului cu Mefisto. Mă aflu în cea de-a doua viață și plătesc polița pe care Faust n-a plătit-o. Am cunoscut gloria, prietenia și dragostea recunoscătoare a oamenilor. Am avut parte de tinerețe, cu iubirea și toate frumusețile ei. Iar dacă acum, în această a doua viață, nu mă înconjoară flăcările iadului, dacă mediul meu de viață este agreabil, dacă nu sufăr de foame, dacă trupul nu-mi este ros de vermina mizeriei, sufăr însă la fiecare tresărire de viață pe care o văd în jurul meu, sufăr fiindcă sînt..., mai bine zis fiindcă nu sînt nimic. Mă simt ca o reptilă într-o lume de păsări cu aripi minunate. Ca o reptilă, mă auzi?

— Grigore!

— Nu mă întrerupe! continuă el cu febrilitate. Sufăr fiindcă trebuie să te pierd. O știu prea bine, am înțeles-o de mult...

Se apropie de ea:

— Ascultă, Ilona. Vorbeai despre fericire. Pentru tine se deschide acum cărarea spre ea. Pășește fără ezitare pe această cale. Brațul lui Iuk e puternic... tînăr, sigur. Mi-ar fi de o mie de ori mai greu să îndur mila decît nepăsarea ta.

Cu bărbia în palme, cu coatele sprijinite de masă, Ilona îl privea pe Tăun. Reflexele violete care cădeau de pe vitraliile camerei pe fața lui îi dădeau o înfățișare ireală. Într-un tîrziu, se scutură, ca și cum ar fi vrut să se smulgă dintr-un vis.

— Grigore, nu vreau să fii nefericit, nu trebuie să fii nefericit! Nu te voi părăsi. Nu știu încă prea bine ce se va întîmpla cu noi, dar sînt încredințată că inima ta mare se va umple de bucuriile pe care le rîvnești. Și voi fi lîngă tine... oricît va fi nevoie.

Ar fi vrut să se oprească înainte de a fi rostit ultimele cuvinte, dar cuvintele fuseseră spuse, și acum îi venea să plîngă de ciudă.

Tăun ar fi vrut să glumească, să zică ceva liniștitor, dar orice îi venea în minte i se părea ridicol, nefiresc. Îl năpădea o senzație de uscăciune.

O tăcere grea se așternu în odaie.

După citva timp, se auziră de dincolo de uşă paşii măsuraţi şi ritmici ai lui Gromov. Curind profesorul intră în cameră. Se apropie vesel de ei, fără să remarce încordarea care plutea în aer.

Îşi trase un scaun lîngă fotoliul lui Tăun şi începu să vorbească pe nerăsuflate.

— Grigore dragă, societatea noastră are grijă de membrii ei. Va trebui să recunoşti acest lucru. Sînt bucuros să-ţi dau o veste mare. Comisia tehnică centrală a discutat problema ta. Eşti invitat să participi la lupta împotriva cutremurelor.

Au fost amintite la ultima şedinţă — şi crede-mă că te-am invidiat pentru cuvintele care s-au spus — observaţiile pe care le-ai făcut in 1990—1991 cu privire la modificările microclimatului datorită fenomenelor radioactive subpămîntene. Am însărcinarea să te rog să iei parte la lucrările de organizare a unei campanii de studii şi cercetări, care începe foarte curind, încheie el cu un aer de triumf.

Spre mirarea profesorului. nimeni nu zise nimic.

— Tăune, nu spui nici un cuvînt? întrebă uimit profesorul. Se aşteptase la o explozie de entuziasm. Ce-i cu voi? Şi tu, fată a cerului, parcă ai amuţit. Dar ce s-a întîmplat!

Grigore ascultase la început cuvintele profesorului cu indiferenţă, sub impresia celor întîmplate. Dar pe măsură ce sensul lor i se intipărea în minte, simţi cum în el cresc apele unei bucurii nemăsurate.

Se ridică de pe jilţ şi făcu cîţiva paşi spre Gromov. Apoi se opri locului. Şi, întorcîndu-şi privirile spre Ilona, rosti apăsat, ca şi cum abia acum ar fi răspuns la prima ei întrebare:

— Fericirea este luptă şi nădejde!

* * *

Pe malul lacului-patinoar, întinşi leneşi la soare, Ilan şi Ianca vorbeau despre fericire.

O perdea de lumină, colorată în nuanţe schimbătoare, înconjura lacul, al cărui contur era un cerc perfect. Apele străvezii, ca de cleştar, lăsau să se vadă fundul albastru. Ozonizoarele şi generatoarele de ultraviolete împrospătau şi sterilizau mereu apa.

In mijlocul lacului, pe platforma-patinoar, mai mulţi tineri executau figuri măiestre de patinaj artistic. Patinele, dintr-un material asemănător cu lemnul de abanos, lunecau pe platforma, a cărei plasticitate şi al cărei luciu nu se deosebeau de cele ale gheţei. Era „gheaţa caldă“, substanţă sintetizată din elemente a căror combinaţie dădea o „apă“ avînd punctul de congelare la 25° Celsius.

De la mal veneau în zbor „pescăruşii“, bărci uşoare cu aripi, al căror motor funcţiona numai o fracţiune de minut. Era însă de ajuns pentru a da imbold pescăruşilor, care planau apoi cîteva minute deasupra apei, după ce mîngîiau cu tălpile lor frunzele sălciilor care înconjurau lacul. La urmă amerizau lin.

În cele cîteva minute de zbor, mînuitorii „pescăruşilor“ aveau posibilitatea să schimbe direcţia, să întoarcă aparatul cu burta în sus, să sară în apă din zbor. Era sportul preferat al multor tineri.

Un miros vag de levănţică umplea văzduhul.

Ilan şi Ianca vorbeau despre fericire.

Un strop de apă argintie căzuse tocmai pe cîrlionţii negri ai lui Ilan şi de acolo se prelinsese pe nasul lui, stricînd efectul de gra-

vitate şi seriozitate pe care voia să le producă figura lui încruntată, preocupată de gîndurile cărora le căuta cea mai potrivită expresie.

— Mi-e sete, Ianca, de cunoaşterea adîncă a lucrurilor. Aş fi fericit numai dacă aş şti tot ce este esenţial din ceea ce se ştie astăzi şi ceva in plus.

— Şi ce vei face cu ştiinţa, după ce te vei fi umplut cu ea ca un pepene? îl întrebă ea, gata să pufnească în rîs.

— Voi crea mijloace tehnice noi pentru producţie, voi crea noi specii de animale şi plante, voi cerceta aştri depărtaţi la milioane de ani-lumină. Voi crea elemente noi. Voi...

— Ajunge, Ilan! il opri Ianca. Fericirea ta este uscată ca o smochină conservată.

Eu voi fi fericită cînd voi putea umple de frumos viaţa oamenilor, cînd ii voi putea ridica prin artă pe culmile dragostei. Voi dansa, Ilan. Voi invia in faţa oamenilor, în ritmul versurilor shakespeariene, povestea lui Romeo şi a Julietei, voi înfăţişa luptele trecutului şi prezentului, voi interpreta pe femeile luptătoare pentru libertatea omenirii. O voi interpreta pe Marie Curie, voi înfăţişa eroismul educatoarelor noastre. Ii voi face pe oameni să se iubească tot mai mult. Frumosul este suprema fericire!

Ilan o privea fermecat pe „dansatoarea dramatică". Scenele interpretate de Ianca la *adunările de* artă ale elevilor şcolii lor *nu puteau* fi uitate atît de uşor. O vedea şi acum, cu ochii minţii, ca de atîtea alte ori, evoluînd pe scenă, exprimînd prin mişcările ei graţioase, subtile, învăluitoare durerea şi bucuria, suferinţa şi nădejdea, desperarea şi victoria.

Aceasta să fie fericirea? Ameţeala aceea, tulburarea pe care o stîrnea o pînză sau un trup viu evoluînd pe scenă? Nu! Nu! Chiar dacă trupul acela era al Iancăi!

— Asta-i vrajă, Ianca, nu fericire, izbucni Ilan. E un mijloc oarecare pentru adormirea oamenilor. Îţi aduci aminte de povestea lui Sadko, care se luptă cu pasărea fericirii? Pasărea din povestea lui Sadko, care-i adormea pe cei care cutezau să încerce s-o cucerească, este frumosul tău, năzuinţa asta goală spre înălţare în lumea idealului. Numai ştiinţa dă putere, numai geniul uman ridică pe om tot mai sus, pe spirala adevărului şi deci a desăvîrşirii! Fără ea, arta este ca o nucă fără miez.

— Ştiinţa şi tehnica fără vis şi dragoste sînt pustnicie, nu fericire!

Ianca se ridică zveltă ca un arc întins. Alergă cu părul în vînt spre valurile albastre. Trupul ei ţîşni săgeată spre fundul bazinului. Picioarele băteau regulat apa, şi înotul ei părea un dans acvatic. Ilan înota rapid alături de tînăra lui prietenă.

Departe, lingă platforma de patinaj, se opriră în apropierea unei geamanduri.

— Patinăm, Ianca?

— Trebuie să plec. Am de rezolvat problema aia afurisită inventată de Iuk şi, drept să-ţi spun, nu prea merge.

— O facem împreună, vrei?

— Savantule!

— Dansatoare dramatică!

Copiii veacului nou izbucniră în rîs. Apoi patinară. Două ore mai tîrziu, erau cu capetele plecate peste planşetă şi rezolvau problema de fizică.

*
* *

Convorbirea dintre Tăun și Ilona continua. Il antrenaseră și pe Gromov, care tocmai își încheia observațiile.

— ...Cum v-am mai arătat, eu nu m-am prea gîndit la lucrurile astea. Dar fiindcă pe voi vă frămîntă atît de mult, vă voi spune că, după mine, fericirea începe de la conștiința măreției omenești. Și această conștiință se naște o dată cu adevărata libertate, cînd forța productivă a societății a ajuns la acel nivel care asigură un ritm vertiginos al producției, cînd omul a scăpat de nesiguranța zilei de mîine. Atunci a încetat înstrăinarea individului, atunci au început să moară slugărnicia, viclenia, teama de viață — dușmanii fericirii omenești.

Omul a început de atunci să se îndrepte cu pași repezi spre adevărata fericire. Da, fericirea este de fapt mișcarea spre fericire. Și fiecare atingere a ei nu este decît un început. Ca și viața, fericirea e fără de sfîrșit...

Capitolul XXI

MIRAJUL COSMODROMULUI

Cu greu și-ar fi putut închipui cineva doi oameni mai diferiți ca înfățișare.

Unul era mic și vioi, celălalt înalt și cu mișcări solemne, grave. Sub fruntea bombată a celui dintîi jucau doi ochi neastîmpărați, cu irișl albaștri ca cerul, în timp ce fruntea înaltă și osoasă a celuilalt dădea și mai multă adîncime unor ochi negri, pătrunzători. Dar contrastul apărea și mai puternic cînd îi auzeai vorbind. Primul avea un glas plin de intonații bogate și variate, celălalt o voce groasă, autoritară și monotonă. Primul vorbea repede și glumea des, celălalt avea un limbaj sobru și tăios.

Doi oameni atît de nepotriviți s-ar fi putut oare vreodată înțelege? Așa ar fi gîndit poate mulți privindu-i și ascultîndu-i.

Profesorul Gromov și doctorul Beram, coordonatorul sanatoriului de readaptare, se înfruntau de mai bine de jumătate de oră într-un cabinet al Institutului metereologic din El-Solohu.

— Specialitatea dumitale este meteorologia, nu-i așa? întrebă coordonatorul și, fără să aștepte un răspuns, continuă. Medicul sînt eu. Dumitale ți-ar place să mă amestec în prognozele vremii, pe care le întocmești, sau în măsurile de dirijare a climei? Desigur, nu! Deci...

Profesorul Gromov își întrerupse, surizînd, interlocutorul.

— Nu te grăbi, doctore! De ce să subapreciem contribuția nespecialiștilor în știință? Giordano Bruno n-a fost astronom, Pasteur n-a fost medic, nici Țiolkovski — inginer. Dar de fapt nici nu-i vorba de asta. Eroarea de la care pornești dumneata nu e medicală, ci umană. Eu îl cunosc mai bine pe Tăun, crede-mă. A fost doar studentul meu...

— Cu vreo șase decenii în urmă! observă sec doctorul Beram.

— E același. Are o fire care nu suportă cușca, nici măcar tapisată cu catifea.

Cîtva timp, nimeni nu spuse nimic, Gromov străbătea încăperea dintr-o parte într-alta, în timp ce coordonatorul, nemișcat într-un fotoliu, privea drept înaintea lui.

Beram vorbi primul:

— Vă repet. Comitetul medical al sanatoriului a hotărît, după dezbateri bine chibzuite, reinternarea lui Tăun. Nu l-am reclamat pînă

acum, nu l-am urmărit, nu l-am obligat să revină, tocmai pentru că încercam să observăm efectele vieții asupra lui. Fata este intr-un stadiu de adaptare care ii permite să se integreze într-o activitate normală. Nici ei nu i-ar fi stricat un plus de tratament, dar pentru el este indispensabil. Accidentul acela straniu, care nici pînă acum nu a fost lămurit, dovedeşte, fără posibilitate de tăgadă, că viața, în starea lui de acum, il copleşeşte, il distruge.

După o scurtă pauză, continuă.

— Am discutat problema şi la consiliul nostru departamental. Am arătat că noi purtăm răspunderea readaptării bolnavului şi înțelegem să ducem această sarcină la bun sfîrşit, aşa cum am dus la bun sfîrşit şi tratamentul fiziologic, prelungit de-a lungul atîtor decenii. Consiliul a aprobat acest punct de vedere.

Dacă oaspetele dumitale, dezechilibrat cum este încă, continuă să trăiască în modul acesta dezorganizat, va trebui să tratăm un bolnav mintal sau... poate că nici nu vom mai avea pe cine să tratăm.

Vorbise grav, ferm, ca un om care nu admite nimic altceva decit un răspuns de încuviințare. Dar profesorul nu avea de gînd să se sperie. Se opri din plimbarea lui prin încăpere, drept în fața medicului.

— Sintem deci la concluzii, zise el. Bine! Părerea mea este că reinternarea ar fi pentru el o nenorocire sigură. Momentan, „bolnavul" — cum îi spui dumneata — are nevoie de un tratament susținut cu... viață. Am inceput să-i aplic tratamentul acesta medical. Merge greu, dar merge. De cîteva zile sint pe cale să-l readuc pe linia de plutire. Poate că accidentul la care v-ați referit a fost criza după care vindecarea va merge cu paşi tot mai repezi. Curînd va intra într-o acțiune de cercetare ştiințifică. Aceasta va fi o fereastră spre viață. Se va convinge că e folositor societății, va deveni încetul cu încetul tot mai competent, in sfîrşit se va simți om întreg.

Nădăjduiesc că nu vei reuşi să mi-l iei. Dacă ai izbuti să întrerupi „tratamentul" pe care i-l aplic, ar fi, iți repet, o nenorocire pentru psihicul lui, de care tocmai vorbeai...

Continuînd să discute, Gromov nici nu observă că uşa se deschisese fără zgomot. Tăun, care venise să discute cu profesorul despre participarea lui la lucrările de cercetare a mijloacelor de luptă împotriva cutremurelor, rămăsese înmărmurit în pragul ei. Ieşi, fără s-o inchidă, cu sufletul strîns de nelinişte.

Acum vorbea din nou doctorul Beram.

— ...Comitetul spitalului, conducerea departamentală, nu vor permite niciodată acest lucru. Iți iei o mare răspundere şi faci un lucru nechibzuit. Atitudinea dumitale dovedeşte că...

Profesorul il întrerupse din nou.

— Să ne oprim aici, doctore! Nu vezi că degeaba discutăm? Cind un curent oceanic rece se intilneşte cu o masă de apă caldă, moare peştele. Am impresia că noi doi nu vom rezolva cazul Tăun.

El-Solohu — continuă el — face parte din alt departament decit sanatoriul de readaptare. Trebuie, de aceea, să supunem problema consiliului interdepartamental. Sint convins că argumentele mele, întărite de mărturiile celor care l-au văzut pe Tăun în ultimele zile, vor face să invingă punctul de vedere pe care-l susțin, spre binele fostului meu student şi al... fostului dumitale bolnav.

Coordonatorul se sculase în picioare.

— Fie! Dar să ştii că socotesc atitudinea dumitale nejustă, neştiințifică, fără precedent.

Gromov il privi senin.

— Fără precedent, spuneţi ? Aş fi mîndru să fie aşa. Ştiinţa progresează numai atunci cînd merge pe căi nebătătorite, adică tocmai atunci cind procedează... fără precedent. Noul, invenţia, inovaţia — toate-s „altceva“ decit a fost mai inainte. Un exemplu elocvent este chiar tratamentul fiziologic de reconstituire, aplicat pentru prima dată cu succes lui Tăun. Şi multe alte tratamente renumite aplicate pentru prima dată în sanatoriul dumneavoastră. Nu-i aşa ?

Cînd medicul porni spre ieşire, Gromov remarcă mirat că uşa cabinetului era larg deschisă. Se uită la cronograf. Ora la care ar fi trebuit să vină Tăun trecuse. Sub impresia discuţiei aprinse care avusese loc, nu făcu insă nici o legătură între aceste două fapte.

* * *

Grigore nu auzise nimic din convorbire. Dar nici nu avea nevoie de aşa ceva ca să inţeleagă totul : coordonatorul venise ca să-l ia înapoi.

Gromov îi luase, desigur, apărarea, dar ce argumente ar fi putut invoca el, ca profesor de meteorologie ? Totul era pierdut. Să se întoarcă la programul fix şi la lumea limitată a sanatoriului ? Ce ar fi putut fi mai groaznic ? S-ar fi sufocat.

O luă la goană prin coridorul inalt al institutului. Cercetătorii şi studenţii se uitau lung in urma lui. Cineva îl strigă pe nume, dar el nu-l auzi.

Ajuns la ieşire, cobori in fugă treptele care duceau in parc, străbătu, fără să vadă nimic în jur, aleea de bananieri şi se găsi în plină stradă.

Nu se opri nici aici.

Se aruncă într-un vehicul. Drumul tocmai pornea din loc. Apăsîndu-şi ochii cu miinile, Grigore se cufundă in îmbrăţişarea unui fotoliu...

Cind deschise ochii, se gindi că trebuie să apese pe un buton pentru a indica destinaţia. Dar încotro ? Parcă ştia unde voia să ajungă?

Il cuprinse furia împotriva celor care îi voiau cu tot dinadinsul binele. De citeva zile ajunsese să se simtă ceva mai mulţumit, mai aproape de ceilalţi oameni. Şi acum era din nou aruncat in frămîntarea aceasta chinuitoare.

Apăsă la intimplare pe un buton. Deasupra acestuia strălucea in litere de argint :

COSMODROM-8

Timpul trecea şi clădirile oraşului El-Solohu rămîneau in urmă. Cosmodrom, cosmodrom, cosmodrom...

Ca o bătaie de ceasornic răsunau aceste cuvinte în capul lui. Se impleteau cu bătăile inimii, pe care le auzea limpede, asemenea unor lovituri de ciocan, de cînd văzuse scena aceea din cabinetul profesorului Gromov.

— Departe, cît mai departe ! rosti Tăun tare.

Vehiculul îşi încetinise mersul şi luneca spre marginea drumului, pe benzile laterale. Puţin timp mai tîrziu se opri, şi uşa se deschise singură.

Tăun coborî în fața unei clădiri impunătoare, care avea forma elegantă a unei nave interplanetare.

Parcurse, amețit încă, marea sală de așteptare și ieși în cîmpul de lansare, unde zeci de corăbii astrale își așteptau pasagerii, în timp ce altele țișneau în sus, spre albastrul bolții, sau coborau, planînd ca niște păsări leneșe.

Din cînd în cînd, difuzoarele intrau în funcțiune, anunțînd plecările și sosirile.

— Atenție! Atenție! Cosmobusul B-64 sosește peste 10 minute în punctul A 4 X, din excursia de o săptămînă în Lună.

— Atenție! Atenție! Racheta Z-3, a stației locale de astrofizică, pleacă peste 5 minute din punctul B 3 V pe ruta Asteroidul Hermes, Planeta Venus, Planeta Mercur.

— Atenție! Atenție! Peste 3 minute pleacă din punctul M 16 L racheta W-18, cu personalul de schimb al satelitului artificial nr. 3.

— Atenție! Atenție! Racheta L-81 pleacă peste 15 minute din punctul X 9 C în croazieră pe ruta Marte, sateliții lui Jupiter, înconjurul planetei Saturn, vizitarea asteroidului Ceres, străbaterea capului cometei 2021 III și retur.

O croazieră cosmică! Gîndul îl ispitea.

O porni cu pași hotărîți spre punctul X 9 C, după ce cercetă cu atenție harta cosmodromului. Mai era doar la o mică distanță de navă, cînd auzi începutul unei convorbiri.

— Ai găsit certificatele medicale? La tine erau! Fără ele doar nu intrăm în navă...

Se opri. Certificat nu avea. Nici n-ar fi putut căpăta. Să se furișeze în rachetă? Cîteva clipe îl stăpîni acest gînd. Și apoi, dintr-o dată, ca și cum piedica ce se ivise pe neașteptate l-ar fi făcut să reconsidere însăși intenția sa, începu să chibzuiască.

Fără să-și dea seama, o luase înapoi, spre clădirea cosmogării, ciocnindu-se în neștire cu oamenii care se grăbeau spre racheta de croazieră. La un moment dat, se izbi atît de puternic cu brațul drept de o valiză, încît își auzi televizofonul pîrîind.

Poate că se pripise... Gromov nu va ceda așa ușor... Avea să se opună ca om, nu ca medic... Putea să ceară o nouă examinare...

Dar dacă învingea doctorul Beram? Îi cunoștea doar argumentele, perseverența, mai ales perseverența...

Nu i-ar fi venit deloc ușor să dea ochii cu coordonatorul, după convorbirea pe care o avusese cu el în ajunul evadării, după actul lui care putea să pară necugetat și mai ales ridicol. Să scoată din funcțiune o instalație a unei instituții obștești, iar apoi să fugă, ca un adolescent, cu o fetișcană...

Da, toate aceste lucruri i le-ar fi putut spune doctorul Beram.

— Totuși... Era oare cu putință să te ascunzi în secolul al XXI-lea? Și apoi fuga lui nu confirma oare ideile lui Beram?

Se trezi înapoi în stradă și urcă într-un vehicul. Cîtva timp privi în neștire tabloul de comandă. Apoi degetul arătător i se îndreptă spre butonul deasupra căruia se afla inscripția:

CENTRUL CULTURAL EL-SOLOHU

Voia de mult să cunoască acest palat al culturii. Acolo va avea prilejul să hotărască în liniște ce trebuia să facă.

Capitolul XXII

O ZI AGITATĂ LA CENTRUL CULTURAL

Iuk şi Ilona aflaseră vestea: doctorul Beram il cerea pe Tăun, Gromov se opunea, şi intreaga problemă avea să fie pusă in discuţia consiliului interdepartamental.

Voiau să stea de vorbă cu Grigore, să analizeze împreună cu el situaţia şi să ia o hotărîre. Dar Tăun nu era de găsit. Televizofonul lui nu răspundea.

— Să nu i se fi întîmplat ceva! spuse Ilona îngrijorată.

Iuk formă indicativul televizofonic al profesorului Gromov şi il întrebă dacă Tăun nu trecuse pe acolo. Nu, nu fusese pe la el, deşi trebuia de mult să vină. Gromov nu-i pomeni de uşa găsită deschisă, deoarece bănuia că mecanismul ei se defectase. Il chemă pe Iuk la el, ca să discute felul in care trebuia să prezinte cazul in faţa consiliului. Obţinuse o şedinţă pentru aceeaşi seară.

Rămasă singură, Ilona se frămîntă mult timp, neştiind ce să facă pentru a ajunge la Grigore. Nu găsi însă nici o soluţie. Intr-un tîrziu, se aruncă intr-un jilţ şi deschise aparatul de televiziune.

Se transmitea tocmai un program de la Centrul cultural. Crainicul anunţă că in cele douăsprezece săli principale de dezbateri se discuta pe o singură temă: „Probleme actuale ale ştiinţei şi tehnicii".

Cînd pe ecranul electronic începură să evolueze primele imagini dintr-una din săli, Ilona simţi că nu are răbdare să privească şi dădu să închidă aparatul. Dar se opri uimită, cu mîna pe buton.

In fundul sălii in care se discuta despre problema alimentelor sintetice, il zărise pe Grigore Tăun, îngîndurat şi palid, într-un fotoliu al ultimului rînd.

„Sala 3", îşi memoră Ilona şi ieşi repede din încăpere, uitînd pînă şi să închidă aparatul.

*
* *

Cînd ajunse în marea clădire a Centrului cultural, pe care o mai vizitase cu Iuk, se duse de-a dreptul în sala 3. Tăun nu mai era însă acolo unde îl zărise pe ecranul televizorului.

In timp ce il căuta cu privirea la parter şi in loji, auzea şi cuvintele pe care le rostea unul dintre vorbitorii aflaţi pe un podium semicircular.

Ochii îl căutau pe Tăun, iar urechile ei inregistrau pe jumătate cuvintele.

— ...in concluzie, ţin să subliniez că astăzi putem produce sintetic orice aliment necesar dezvoltării organismului uman. Socotesc, in consecinţă, fără rost să ne mai ocupăm de agricultură şi creşterea vitelor. Foarte curînd, ele vor aparţine trecutului. Sarcina noastră este să perfecţionăm sinteza alimentelor. Aceasta e calea progresului, calea pe care trebuie să mergem.

Pe urmă începu să vorbească altcineva, care nu era nicidecum de acord cu spusele antevorbitorului.

— Cred că în afirmaţiile care s-au făcut, sînt conţinute greşeli dintre cele mai serioase, un îndemn spre o aventură periculoasă. Voi încerca să vă arăt de ce această teză a lichidării agriculturii şi creşterii vitelor este un act iraţional, de ce trebuie să mergem mai de-

parte pe linia creării de noi și noi specii de animale și plante, tot mai folositoare omului.

Organismele vegetale și animale sint de fapt cele mai adaptate laboratoare de utilizare a energiei solare. Aceasta, pe de o parte; pe de altă parte, existența lor este o condiție a echilibrului biologic pe pămînt. Ele regularizează compoziția atmosferei și contribuie la regenerarea continuă a solului. In sfîrșit, alimentele nu sint numai un amestec de celuloză, zaharuri, grăsimi, albumine, vitamine etc. Fructul sau tuberculul, frunza sau laptele — toate alimentele naturale — aduc în organismul uman și tot felul de viruși, de formații organizate, al căror rol antipatogen și de auxiliar prețios al asimilării a fost demult cunoscut.

Tăun nu era nicăieri. Ilona ar mai fi vrut să asculte discuția, dar trebuia mai întii să-l găsească, să vadă ce se intimplase cu el.

Cînd ieși afară din sală, se întrebă încotro s-o ia. Voia să se convingă dacă mai era in Centrul cultural. Dacă se mai afla în clădire, trebuia să fie în bibliotecă sau intr-una din sălile de dezbateri, își spuse ea.

In bibliotecă se convinse însă curînd că nu se afla.

De acolo se duse de-a dreptul in „salonul de selecție". Era numit astfel fiindcă cei care intrau in Centrul cultural își puteau alege aici, în cele mai ideale condiții, sala unde voiau să-și petreacă timpul.

În salon se aflau 80 de cabine cilindrice, iar Ilona intră în aceea care tocmai se eliberase. Aici se afla un ecran electronic și un difuzor, care permiteau să vezi și să auzi ce se întîmplă în orice punct din clădire, pentru a-ți alege locul unde voiai să te duci.

Ilona apăsă pe un buton, făcînd să apară sala de dezbateri 2.

Imaginea prezenta alternativ publicul și pe vorbitor.

Începu să urmărească cu privirea fiecare rind de scaune în parte. Dar nici cele ce spunea conferențiarul nu puteau scăpa interesului ei. Cînd intrase, acesta se afla in mijlocul unei fraze pe care o rostea cu destulă vehemență:

— ...căci este indiscutabil că peste 70.000—80.000 de ani vom avea o nouă era glaciară. Altădată aceasta însemna un cataclism general, împotriva căruia făpturile planetei noastre nu se puteau apăra în nici un fel. Dar astăzi? Mă întreb, de aceea, cînd vor incepe, in sfîrșit, institutele noastre de specialitate să ia serios in mînă această chestiune, cind se vor hotărî...

Tăun nu era nicăieri.

O apăsare pe un alt buton și pe ecran apăru de astă dată sala de dezbateri 4. In timp ce Ilona cerceta cu privirea fiecare fotoliu în parte, un om dintr-o lojă vorbea:

— ...mai vreau să atrag atenția asupra unei probleme nerezolvate de filologi. Asistăm astăzi la procesul formării limbii noastre zonale. In condițiile societății sahariene, nu mai există o serie de fenomene, de realități aparținind trecutului. De aceea dispar și cuvintele respective. Totuși avem nevoie de ele pentru a traduce marile opere literare de altă dată, ca și pentru studiul științific al trecutului, căruia i se acordă astăzi, pe drept cuvînt, o importanță atît de mare. De obicei se utilizează termenii respectivi în forma pe care o aveau in una dintre marile limbi ale secolului al XX-lea.

Nu sînt de acord cu aceasta. După părerea mea, arhaismele, ca plată, furt, prostituție, epidemie, trăsură, represiune, război, exploatare, colonie și atîtea altele, trebuie să aibă o formă proprie în limba

noastră. Nu pot fi de acord cu ideea susținută aici că rolul filologului trebuie să se mărginească la cuprinderea și descrierea fenomenului natural de evoluție a limbii. Această teză putea fi valabilă altădată, cînd ar fi fost iluzoriu să-ți propui să dai directive și indrumări esențiale de folosire a vocabularului.

Gradul general de cultură al societății noastre ne îngăduie azi să propunem cele mai raționale forme de expresie. Circulația rapidă a ideilor, a cuvintului scris, a celui transmis pe calea undelor, perioada de școlarizare suficient de lungă ne ingăduie să intervenim activ in procesul formării limbii noastre...

Ilona apăsă pe un alt buton, apoi pe incă unul. Neliniștea ei creștea, căci Tăun nu era nicăieri. Nici în sala 1, unde se dezbătea problema introducerii unui nou sistem de calendar „rațional", nici in sala 8, unde un vorbitor critica Centrul meteorologic internațional, fiindcă „tărăgănează in mod inadmisibil experimentarea climei anuale uniforme, fără anotimpuri, pe insulele stabilite încă de mult in acest scop", nici in sala nr. 6, unde era vorba de popularea altor planete, și nici in celelalte săli, unde se discutau probleme arzătoare de psihologie, pedagogie și medicină.

Unde se afla oare Tăun?

Ilona era gata să iasă din cabină, cînd se gîndi să apese și pe butonul sălii 67, a „evenimentelor la ordinea zilei". Și, într-adevăr, acolo, intr-o lojă laterală, se afla Grigore.

Pe chipul lui se zugrăvea acum o emoție puternică, a cărei cauză Ilona nu reuși să o seziseze din primul moment. Își concentrase toată atenția asupra lui Tăun și nici nu ascultase cuvintele care răsunau în difuzor.

Deodată imaginea de pe ecran se schimbă, prezentînd nu publicul, ci scena sălii. Acolo se aflau profesorul Gromov, Iuk, doctorul Beram și alte persoane, pe care nu le cunoștea.

Ilona ințelese. In cadrul „evenimentelor la ordinea zilei" se desfășura dezbaterea cererii de reinternare a lui Tăun.

Grigore nici n-o observă cind intră în loja lui. Privea ca hipnotizat scena.

Acum se ridică secretarul consiliului interdepartamental. Acesta incepu să vorbească.

— Consiliul nostru a ascultat referatele, mărturiile și documentele prezentate. Lipsește un singur element, ca să ne socotim pe deplin edificați: un sumar examen medical al lui Grigore Tăun, pe care să-l comparăm cu ultima fișă din sanatoriu. Cum ne-am putea oare altfel exprima asupra cazului?

A fost găsit? se adresă el cuiva care se afla în dreapta sa. Nu? Atunci nu ne mai rămîne decît să rugăm pe cei ce vizionează programul de televiziune consacrat dezbaterii noastre să ne dea concursul. Altfel sintem nevoiți să aminăm pronunțarea.

Dați legătura cu sălile de vizionare!

Se așternu o liniște adincă. În mijlocul ei răsună o voce puternică, care vibra ușor.

— Sînt aici, în sala 67 a Centrului cultural din El-Solohu. Dezbaterea aceasta m-a convins că-mi pot încredința soarta, năzuințele și visurile judecății voastre. Spuneți-mi ce am de făcut.

Sala fremăta. In picioare, în loja sa, Tăun își recîștigase în mare măsură calmul și privea spre scenă.

Chipul secretarului se lumină de bucurie.

— Treci, te rog, in cabinetul sanitar al Centrului cultural.

In spatele lui Tăun, Ilona il urmărea cu privirea. Ea sirivea cu pleoapele o lacrimă...

* * *

O oră mai tîrziu, spectatorii sălii 67, care între timp vizionaseră alte evenimente, aflară hotărîrea consiliului interdepartamental. Acesta respinsese în mod provizoriu, cu majoritate de voturi, cererea coordonatorului Beram. Peste patru luni, starea lui Tăun avea să fie din nou examinată, pentru a se lua o hotărîre definitivă.

Partea a III-a
REPTILA SE PREFACE ÎN PASĂRE

Capitolul XXIII

SUBMARINUL TRANSPARENT

Cercetarea fenomenelor seismice de pe coasta vestică a Africii avea să înceapă cîteva săptămîni după întîmplările de la Centrul cultural.

Tăun consuma acum serios din rezervele de somn pe care le acumulase timp de zeci de ani. Din 24 de ore, timp de 20 de ore era într-o activitate neîntreruptă. In orele de dimineaţă, lucra împreună cu ceilalţi cercetători, participa la cursurile de pregătire, examina datele radiologice ale observatorului seismic. Dar munca lui adevărată începea abia după cele patru ore de pregătire colectivă. Se simţea ca la o alergare. Era hotărît să ajungă la timp la potou, indiferent de efort. Trebuia să străbată materialul care se strînsese în timpul somnului său.

In camera pe care i-o pusese la dispoziţie Gromov, Tăun avusese la îndemînă, încă din primele zile ale sosirii la El-Solohu, tot ce-i trebuia. Aparatura documentară a profesorului, în care se descurca acum tot mai bine, îi era de mare folos. Cu ajutorul aparatului de clasare, fişele se puteau aranja după autori, după subiecte, după datele de apariţie. Şi toate materialele de specialitate se găseau în casete de microfilme, de unde puteau fi scoase şi proiectate pe ecranul de citire, prin simpla minuire a comutatoarelor. Cibernonul îi era şi el de un ajutor de nepreţuit.

In săptămînile care urmară hotărîrii consiliului interdepartamental, Tăun citi sute de pagini pe zi. Pe lîngă aceasta, reproducea schiţe şi desene sau viziona de unul singur filmele care prezentau activitatea diferitelor expediţii ştiinţifice.

Cu toată mulţumirea pe care i-o prilejuia această activitate febrilă de informare, se îngrozea adeseori la gîndul a ceea ce mai avea de făcut. Incercînd să străbată în mod sistematic tot ce se scrisese, înainta cu paşi de melc. După două săptămîni de muncă încordată, ajunsese în 1998 şi nici pentru perioada parcursă nu izbutise să asimileze totul. Mai avea în faţă jumătate de veac de cercetări. Era cu neputinţă să citească, să înveţe tot.

Copleşit, se zbătea în oceanul de date, ipoteze, teorii, formule. Şi nu şi-ar fi îngăduit să sară peste nimic. Totul era interesant. Totul. Chiar ipotezele infirmate de cercetările ulterioare, căci Grigore ştia prea bine că numai urmărind căile străbătute de înaintaşi putea

evita rătăcirile inutile. In vremea tinereții sale, nu lăsa nici o publicație necercetată.

Dar acum? Ce putea face pentru a străbate epoca in care fusese absent de la procesul gindirii omenești?

Nu mai era om de știință, nu se mai simțea in stare să redevină om de știință.

Și cind oboseala il făcea să închidă comutatorul aparatului de proiecție, il bătea uneori gindul să renunțe. Să renunțe definitiv. Poate că ar fi fost totuși bine să-și completeze blestematul de tratament de readaptare. Pe urmă va începe altă viață. Va face o treabă oarecare, intr-un laborator, la culturile agricole, undeva, oriunde, și va contempla viața nouă care curge in jurul lui.

Da, trebuie să renunțe la aripi. Nimeni nu poate trăi două vieți.

Gindurile acestea nu-i aduceau însă liniștea rivnită.

Intr-o zi fu chemat de cercetătorul cu care urma să colaboreze — Stevens —, in camera de lucru a acestuia de la Institutul de seismologie. Ochii lui Grigore luceau in friguri, iar cearcănele trădau oboseala acumulată in nopțile nedormite.

Stevens, un bărbat slab, de statură mijlocie, strinse mina colaboratorului său și — ca și cum n-ar fi observat nimic pe fața lui — incepu să-i vorbească despre obiectivele pe care le aveau de atins, despre posibilitățile aparatelor cu care urmau să lucreze. Ii infățișă limpede, sistematic, variantele de lucru, insoțind cuvintele cu gesturi ferme.

Pentru a pune in valoare posibilitățile geopalpatorului dat în seama lor, puteau să folosească un submarin din flotila de submersibile transparente ale institutului sau costumele speciale de scafandru, pentru adincimi de 2.000 pînă la 4.000 de metri, întrebuințînd pentru deplasări pe coastă un helicopter.

Avantajul submarinului transparent era securitatea deplină pe care o oferea cercetătorilor. Dezavantajul consta in depărtarea destul de mare de coastă, de la care trebuiau să fie făcute determinările. Scufundarea individuală avea marele avantaj că făcea posibilă cercetarea directă a punctelor de mare tensiune.

— Ce mai incolo, incoace, le pipăi cu mîna, spunea Stevens cu privire la metoda scufundării individuale.

Ii ceru și lui Tăun părerea.

— Cu submarinul utilizat ca bază de operații și scafandrul folosit pentru cercetarea punctelor esențiale, răspunse scurt acesta.

— Ai exprimat și părerea mea, observă Stevens. Luptă fără riscuri nu există. Asta vom propune la consfătuirea cu Gorano. Să trecem la elaborarea planului in amănunt. Dar... și Stevens părăsi brusc problema în discuție. Spune-mi, Tăun, ce te frămîntă iar? Nu-ți pot ascunde că înfățișarea asta nu-mi place. Pari obosit, chinuit. Trebuie să recunoști că nu este cea mai potrivită condiție pentru treaba pe care o avem de făcut. Sînt obligat să te previn că eforturile pe care va trebui să le depunem cer un depozit intact de energie nervoasă și musculară...

Tăun incercă să răspundă evaziv. Nu-i plăcea subiectul atacat de Stevens.

— O indispoziție momentană. Niște lecturi științifice care mi-au cam dat de furcă. În sfîrșit, nu merită să ne oprim asupra acestei chestiuni... Aș vrea să observ, în legătură cu palparea regiunii de fund, că...

— Prietene Tăun, şi figura lui Stevens căpătă un aer grav, aspru, te voi intrerupe, pentru că nimic nu este mai important acum decit condiţia noastră fizică şi sufletească. Dormi zece, douăsprezece, douăzeci şi patru de ore şi discutăm după aceea... Pentru perioada cercetărilor, disciplina se referă şi la viaţa noastră particulară. Doar nu plecăm in croazieră.

Rezistenţa lui Tăun se risipi. Nu mai era în stare să rămînă singur cu frămîntarea lui. De altfel, tot ar fi trebuit pînă la urmă să spună că renunţă la cercetări, că pleacă să-şi vadă de sănătate, în sfîrşit, că nu mai are de gind să însoţească expediţia, că mulţumeşte pentru increderea şi bunăvoinţa care i-au fost arătate...

Şi începu să-şi descarce sufletul.

Lăsă deoparte toate reticenţele. Ii spuse lui Stevens totul, iar acesta nu-l întrerupse nici o singură dată. Cercetătorul ascultă atent mărturisirea lui Tăun. Ascultă fără nici un semn de nerăbdare. Spovedania lui Tăun se termină cu cuvintele:

— Mă simt un om sfîrşit. Sint conştient de aceasta şi sint gata să arunc peste bord toate nădejdile deşarte pe care mi le-a trezit propunerea voastră de a participa la expediţie. Este inutil să mă purtaţi în circă. Nu pot suferi ideea că sînt un balast. Aportul meu ar fi infim. Imi voi căuta altă cale. Aţi făcut pentru mine tot ce era omeneşte posibil. De altfel, chiar concluzia la care am ajuns este un lucru bun şi îmi va fi de folos. Vă urez tot succesul în lupta pe care o porniţi.

Stevens se sculă în picioare şi izbucni violent, de parcă ar fi răspuns la o ofensă personală:

— Dar ceea ce spui este absurd, de o mie de ori absurd. Iţi închipui poate că ne-a indreptat spre tine un simţămînt de compătimire. Crezi că jucăm aici un fel de comedie, avind ca unic scop salvarea ta? Ei bine, această idee trebuie să-ţi iasă din cap. Nu uita că eşti aici pentru a participa la verificarea — cu mijloacele tehnice actuale — a ipotezei pe care ai elaborat-o cu jumătate de veac în urmă.

Dacă ar fi vorba de cine ştie ce sentimentalisme, poate că am stărui să te întorci la sanatoriul de readaptare. Vreau să ştii că renunţarea de care vorbeşti ar echivala cu o dezertare, o de-zer-ta-re..., că iţi pretindem să-ţi dai concursul la o problemă pe care ai pus-o şi care se cere rezolvată. Sîntem convinşi că eşti în stare s-o faci; de aceea ţi-o cerem.

Sub iureşul imputărilor, Tăun se destindea ca sub un duş rece, improspătător. Stevens pricepu ce se petrecea cu el. Se opri cîteva clipe şi apoi continuă:

— Cit priveşte lupta pe care o duci cu studiul materialelor ştiinţifice acumulate, cu toată preţuirea pe care o am pentru un om care a dat omenirii tot ce ai dat pînă acum, nu mă pot opri să-ţi spun că este de-a dreptul pueril să încerci să inghiţi cu furca comunicări, tratate, articole şi cine ştie mai ce, pentru a ajunge la zi cu toate cunoştinţele. Iţi risipeşti inutil forţele incercind să cuprinzi tot ce s-a gîndit şi s-a înfăptuit.

Iţi închipui că vei fi singur? Sau poate, te vei socoti umilit dacă vei fi ajutat, dacă rezultatele vor fi interpretate de alţii, dacă vor aduce şi alţii, mulţi alţii, o contribuţie la lămurirea problemelor pe care le avem de rezolvat?

Cred că discuția noastră trebuie să se încheie aici și să rămînă între pereții acestei camere. Îți repet sfatul meu: dormi pînă la saturație înainte de a reîncepe lucrul!

Tăun îi răspunse doar atît:

— Mă duc să dorm, Stevens! Mă duc să dorm douăzeci și patru de ore.

*

* *

Din portul Dakar porniseră șase submarine mici, avînd fiecare pe bord doi cercetători, doi navigatori și un asistent voluntar.

Grupele de cercetători aveau de studiat structura coastei vest-africane, folosind metoda palpării radiante. Fiecare ambarcațiune avea costume de scafandru pentru diferite adîncimi și cîte un geopalpator, aparat care emitea raze pătrunzătoare de diferite durități și totodată înregistra radiațiile trimise de scoarță. Cu ajutorul acestui aparat se puteau stabili o serie de date privitoare la structura subsolului pînă la mari profunzimi: compoziția rocilor, zăcămintele, aglomerările radioactive, fisurile, presiunea sub care se găseau straturile. Geopalpatorul „fotografia" interiorul scoarței pe o adîncime de cîțiva kilometri. Era un aparat transportabil; cu ajutorul scafandrilor, putea fi chiar adus în imediata apropiere a coastei, la diferite adîncimi.

Micile submarine, înzestrate cu motoare atomice, aveau pereții construiți dintr-un material perfect transparent. Întreaga priveliște submarină se putea astfel observa atunci cînd adîncul era iluminat.

Submarinele pluteau acum la suprafață, înaintînd cu patru kilometri pe minut spre insulele Capului Verde. După înconjurul lor, urmau să se îndrepte fiecare spre punctele prevăzute în planul de cercetare. Toate operațiile erau conduse de pe uscat de cercetătorul științific Gorano. Acum el dădea ultimele instrucțiuni. Pe ecranul de recepție apăruse harta și mîna lui, care indica încă o dată punctele de oprire.

Apoi răsună glasul de bas al lui Cariaghin, conducătorul navigator.

— Pentru imersie, deschideți supapele!

Submarinele se scufundau, coborînd sub un unghi de 40° spre zona abisală. Indicatoarele de presiune exterioară se mișcau uniform, spre valori tot mai mari, pe scara de măsurare: 500 kg/dm², 700 kg/dm², 1.000, 1.500, 2.000.

Indicatoarele de temperatură exterioară se opriră la cîteva sutimi de grad peste temperatura de înghețare a apei. Acolo rămaseră imobile, indicînd o temperatură practic constantă.

Nu se înregistra nici un curent marin, astfel încît micile perturbații produse de animalele acvatice erau ușor de identificat.

În fața privirilor cercetătorilor se desfășura imensitatea întunecată a adîncurilor oceanului, punctată ici și colo de lucirile verzi ale gorgonidelor, animale de fund, a căror piele scînteiază atît de puternic încît la lumina lor poți citi textul unei cărți.

Pe bordul submarinului nr. 3 se aflau, în afară de Stevens și Tăun, navigatorii Polio și Ali Mahram, precum și asistentul voluntar Ilan, elevul de școală intermediară, care cîștigase dreptul de a participa la cercetarea întreprinsă de Institutul de seismografie ca răsplată pentru articolele publicate în revista școlară locală. Aceste articole stîrniseră un deosebit interes în cercurile cercetătorilor naturii.

„Micul savant", cum i se spunea, își trăia acum unul din visurile lui.

Submarinul nr. 3 se îndrepta spre Camerun. La patru ore de la plecare, Stevens aprinse reflectoarele de adincime. Acestea erau, de fapt, aparate de emisie. Ele trimiteau raze invizibile care excitau calciul din calcar, sodiul și potasiul, fierul și celelalte elemente făcindu-le luminiscente. In felul acesta apărea un tablou al lumii submarine de o neasemuită frumusețe. Firele cibernonului inregistrau in culori naturale viermii, stelele de mare și crevetele trandafirii, coralii roșii, albi și galbeni, aricii de mare și rechinii de fund, crabii și peștii luminoși, peștele boa și melcii zburători, crinii de mare și bureții sticloși.

La bordul submarinului, navigatorul Ali Mahram fredona un cintec marinăresc, iar lingă el Ilan privea fermecat feeria adincurilor. Stevens și Tăun revizuiau pentru ultima oară aparatura de cercetare, pregătindu-se pentru inregistrările care aveau să fie făcute in apropierea coastei. In cabina de odihnă, Polio dormea dus.

Submarinul nr. 3 se apropia de coastă cu o viteză de 2 kilometri pe minut. Aveau de cercetat zona care se intindea de la orașul Barani pînă dincolo de gurile Nigerului. Cind ajunseră in dreptul orașului Barani, o luară de-a lungul coastei, menținîndu-se mereu la 2—3 kilometri de țărm, coborind spre adincuri și urcind spre suprafață, astfel încît drumul urmat de vas era o curbă sinusoidală, cu văi și culmi.

In fața coastei liberiene, la 800 de metri adincime, ecranele de recepție a radiațiilor începură să scinteieze atît de puternic incit nu mai izbutiră să deosebească nimic.

Stevens îi ceru lui Ali Mahram să micșoreze viteza pînă la 30 de metri pe minut. Ilan părăsi locul de pe bancheta de conducere și veni să privească ecranul.

Tăun cercetă indicațiile geopalpatorului. După micșorarea vitezei, se puteau deosebi clar radiațiile calcarului radioactivizat.

Tăun manipulă cu grijă „antenele" geopalpatorului. Se găsea în fața unei cavități subterane. Pipăia limitele ei, cerceta rocile din jur. Aici se produsese, fără îndoială, o prăbușire. De obicei la adîncimea aceasta sint straturi de o compoziție destul de uniformă. In acest caz, însă, era un amestec haotic.

După părerea lui Stevens, era vorba de calcar animal. Receptoarele de radiații provocate doar nu se puteau înșela. Și ele indicau calcar animal în scoarță, într-o concentrație surprinzătoare pentru o regiune în general lipsită de calcar.

— Prietene Stevens, propun „pipăirea" radiantă de aproape, spuse Tăun. Ingăduie-mi să mă apropii cu scafandrul și să palpez acolo.

— Da, cred că se poate culege un material interesant. Să ne ridicăm la suprafață. Ali, pentru coborirea scafandrului.

Submarinul urcă pînă la ogiinda apei. Tăun îmbrăcă costumul de adincime, în al cărui înveliș se realiza o presiune sporită, corespunzătoare cu creșterea presiunii apei. Scafandrul era legat de submarin prin conducte flexibile. Un proiector puternic cuprindea în conul de lumină scafandrul, urmărind toate mișcările lui.

Stevens anunță grupul de coordonare de pe uscat despre acțiunea întreprinsă, indicind punctul in care se găseau. Apoi îl însărcină pe Ilan să consemneze indicațiile lui Tăun.

Scafandrul urma submarinul în drumul de scufundare. La 1.600 de metri adîncime, Tăun transmise:

— Opriți!

Submarinul rămase pe loc. Elicea cu care era înzestrat aparatul-scafandru în care se afla Grigore se puse în mișcare, și acesta se îndreptă spre coastă, luminat de fascicolul proiectorului.

La trei metri de o stîncă a coastei, acoperită cu alge de fund, Tăun puse în funcțiune geopalpatorul. Transmitea indicațiile, pe măsură ce reușea să descifreze geograma.

— Perimetrul zonei cu calcar animal este de aproximativ șase kilometri. Lungimile fracțiunilor izolate de calcar variază de la cîțiva centimetri la 15—20 de metri. Un adevărat cimitir, un cimitir de reptile uriașe... Reptile, repetă Tăun.

— Reptile. S-a înțeles, spuse Ilan. Cuvîntul acesta devenea pentru el fascinant.

— Reptile de zeci de metri lungime. Unele oase par să aibă, după indicațiile palpatorului, forma unui schelet cu aripi.

— Cercetează restul rocilor, răsună indicația lui Stevens în casca scafandrului.

Tăun cerceta compoziția pietrelor din spatele peretelui coastei ca și cum ar fi urmărit cu degetul conturul unei hărți pe o foaie de calc. Totul părea străveziu. El corecta acum poziția aparatului de radioactivizare.

— O secundă mai la stînga. Mai sus. Așa. Notați poziția aceasta. Mă întorc.

După vreun ceas reveni la submarin, care urcă din nou la suprafață.

Cînd Stevens îl văzu pe Tăun intrînd în salonul vasului, avu un simțămînt de eliberare.

— Omul acesta nu mai renunță, șopti el, mulțumit, pentru sine.

Din același loc unde se găsiseră înainte, cu aparatul de radioactivizare fixat în poziția corectată de Tăun, acționară cu precizie asupra regiunii reperate.

Stevens Tăun și Ilan contemplau acum un spectacol impresionant. Aparatele de bord, și printre ele geopalpatorul, reproduceau cu fidelitate scheletele radioactivizate.

Ca un reporter care descrie o demonstrație, Stevens transmitea spre continent:

— Un uriaș cimitir de reptile ocupă aici o zonă de circa 16 kmp, în punctul anunțat. Nu putem interpreta apariția acestui grup animal. Din indicațiile geogramelor, se pare că s-ar fi produs cîndva un cataclism terestru în apropierea zonei în care ne aflăm. Poziția scheletelor este aceea a unor animale surprinse în cursul fugii. Forma oaselor indică labe și începuturi de aripi.

Pe mal, biologul Ceu, din grupul de coordonare a operațiilor, urmărea cu deosebită atenție cuvintele lui Stevens.

— Să nu pierzi cumva vreo poziție, Stevens, îl rugă el. Cred că este vorba despre turme de reptile-păsări împinse de o revărsare de ape spre o regiune unde s-a produs o prăbușire de straturi. Aceasta a acoperit animalele în timpul fugii. Strînge cu grijă toate materialele.

— Fii liniștit, Ceu. Sînt cu mine Tăun și... Ilan, cel mai grijuliu asistent voluntar din cîți am cunoscut.

— Continuați drumul spre Camerun! indică Gorano

Capitolul XXIV

ERUPŢIA

Se apropiau de Camerun. Ali Mahram fredona leneş un cîntec. Tăun răspundea la întrebările lui Ilan, care devenea treptat, în drum spre Camerun, un interpret iscusit al geogramelor.

La 20 de kilometri de Camerun, la 600 de metri adîncime, submarinul se opri. Către continent porni un mesaj care suna a avertisment.

— Aparatele noastre de ascultaţie înregistrează puternice zgomote subterane. Temperatura scoarţei sporeşte încet, dar continuu. Presiunea scoarţei creşte apreciabil. Toate indicaţiile confirmă presupunerea că e de aşteptat o izbucnire vulcanică. Aşteptăm confirmarea coordonatorului pentru a rămîne în faţa Camerunului, în vederea urmăririi fenomenului.

După cîteva clipe de tăcere, se auzi răspicat răspunsul lui Gorano:

— Rămîneţi în faţa Camerunului!

Stevens îi trimise pe Mahram şi pe Ilan la odihnă. Lenevosul Polio veni să-şi ia locul la bancheta de conducere. Dar nici Ilan, nici Ali nu aveau chef de odihnă. Voiau să urmărească şi ei cele ce se petreceau acolo. Doar Polio părea nepăsător. Contempla priveliştea adîncului şi fluiera în surdină.

Oscilaţiile scoarţei deveneau tot mai intense, şi valuri din ce în ce mai puternice porneau de la coastă înspre larg.

Timp de trei ore, Stevens şi Tăun nu se clintiră de la masa de lucru. Examinau radiaţiile scoarţei şi mişcările seismice.

În mintea lui Tăun se îmbulzeau tot felul de gînduri. Îşi amintea de vechea lui presupunere formulată într-o lucrare care stîrnise mult interes.

„...Îngrămădirea de substanţe radioactive produce căldura suplimentară necesară dilatării rocilor, pînă la apariţia unor fisuri apreciabile. Gazele şi lava migrează prin aceste fisuri. Golurile lăsate devin regiuni de minimă rezistenţă, de prăbuşiri şi pot astfel provoca cutremure locale.

Pentru a stabili însă la ce adîncime se găseşte lava în migraţie, este necesar să se cunoască concentraţia de potasiu 40. Stabilirea procentului de potasiu 40 radioactiv în lava vulcanică în timpul ascensiunii ei, înainte de a se dispersa pe regiuni mari în atmosferă şi în rocile înconjurătoare, constituie cheia problemei..."

Georadiologul Stevens preţuia în mod deosebit ipoteza formulată de Tăun.

Acum se ivise o ocazie unică pentru verificarea ei. În cel mult şase ore, urmau să înceapă fenomenele vulcanice active.

Cei doi cercetători nu aveau timp de pierdut. Erau hotărîţi să exploreze vulcanul.

Le trebuiau însă mai întîi două ore pentru calculul exact al duratei fenomenului şi al tuturor fazelor lui, pentru efectuarea pregătirilor necesare. În acest timp, submarinul avea să urce pe valea rîului Camerun pînă în apropierea imediată a zonei vulcanice.

Hotărîrea lor se contură imediat. Vor îmbrăca pe coastă scafandrierele uşoare de suprafaţă, avînd astfel posibilitatea de a se alimenta cu aer necontaminat, iar stratul izolant al costumului le va asigura protecţia împotriva căldurii. Astfel echipaţi, vor porni să cerceteze vulcanul.

Cuprinşi de febrilitatea calculelor şi pregătirilor, cei doi cercetători comunicară laconic centrului de coordonare:

— Trimiteţi un helicopter pentru cercetări pe coastă.

Stevens dădu instrucţiuni rapide lui Ilan. Urma să ţină legătura cu el, să transmită comunicările primite grupului de coordonare şi să-i indice acestuia, la fiecare cinci minute, poziţia lor exactă.

Cele două ore stabilite pentru operaţiile preliminare trecură pe nesimţite.

Imbrăcaţi în costume de scafandru, cei doi cercetători debarcară şi se îndreptară spre locul unde presupuneau că se va forma craterul vulcanului. Cunoscînd perfect masivul, Stevens înainta cu siguranţă pe cărările cu panta cea mai dulce, urcînd tot mai sus. Cu casca costumului de scafandru lăsată pe spate, purtînd aparatele pe umeri, cei doi călători aveau o înfăţişare stranie. Nu-i întîlnea însă nimeni, deoarece întreaga zonă fusese alarmată şi evacuată.

Cu jumătate de oră întîrziere faţă de prevederile graficului de parcurs, cei doi cercetători ajunseră pe creasta vulcanului. De acolo se zărea în depărtare, la picioarele lor, oglinda sclipitoare a oceanului. La douăzeci de metri unul de altul, instalară aparatele de recepţie a radiaţiilor naturale.

Zgomotele subpămîntene creşteau în intensitate. Nu se auzeau unul pe celălalt şi le era foarte greu să desluşească comunicările lui Ilan. Gazele emanate îi siliră să-şi pună casca.

Temperatura urca. Tăun descoperi cu detectorul vina de lavă. Fixă aparatul de recepţie pe trepied, scoase cronograful şi urmări atent mişcările acului. Secundele se scurgeau încet, iar vuietul subteran se apropia ameninţător. Tăun nu mai avea ochi decît pentru ecranul receptorului. Pelicula pe care se imprimau urmele radiaţiilor potasiului 40 se înfăşura încet pe tambur. Grigore nici nu băgă de seamă ţişnirea aburului fierbinte din crăpătura ivită la stînga lui.

Acele cronografului se mişcau uniform şi încet.

Lava urca în coşul vulcanului. Tăun şi Stevens, fiecare în punctul său de observaţie, se pregăteau de plecare. Strînseră aparatele în cutii. Conform înţelegerii, o făceau concomitent.

O explozie izbucni atunci, cutremurînd tot muntele. Din fisura prin care ieşise aburul fierbinte, ţîşnea un val de noroi, urmat de un curent de lavă. Retragerea lui Tăun era tăiată. Aruncat la pămînt de presiunea exploziei, el se tîrî spre cutia aparatului de recepţie.

Aburul şi gazele învăluiau regiunea. Valul de lavă fierbinte creştea mereu. Tăun se sprijini de aparat şi încercă să se ridice. Dar temperatura nu mai era suportabilă decît în apropierea solului. Se resemnă să rămînă culcat.

După prima ţişnire, urmă o pauză. Tăun presupunea că avea să dureze cel mult 30 de secunde. Hotărî să se ridice, înfruntînd căldura şi să pornească în căutarea lui Stevens. Se sculă cu mare greutate. Ţinîndu-şi răsuflarea, porni cu aparatul legat la spate. Stevens nu era însă nicăieri. Nu făcu mai mult de zece paşi şi auzi o voce puternică, ciudat de aproape.

— Culcă-te cu faţa la pămînt!

Fără să ezite, ascultă de această indicaţie.

După cîteva secunde, fu prins şi ridicat în sus atît de repede încît abia avu timp să simtă fierbinţeala gazelor vulcanice care îl înconjurau.

Suspendat în aer, Tăun văzu dedesubtul lui craterul amenințător. Deosebi apoi vocile celor din helicopter. Curînd se afla în cabină, dezbrăcat de costum și așezat pe o banchetă.

— Unde-i Stevens? fu prima lui întrebare.

Il pescuim și pe el, răspunse calm un bărbat din echipajul helicopterului.

Și, într-adevăr, peste puțin timp, helicopterul trimis de grupul de coordonare după indicațiile lui Ilan il salvă și pe Stevens. Coborînd la zece metri deasupra punctului în care se afla acesta, nava lansă lanțuri cu inele de salvare, care se prinseră de cercetător și-l aduseră, cu ajutorul unui palan electric, pînă la marginea cabinei.

Tăun și Stevens se îmbrățișară. Inimile lor băteau în același ritm. Gustul neasemuit al victoriei le umplea făptura. Peliculele și firele pe care le purtau cu ei conțineau primele înregistrări radioactive luate în timpul ridicării lavei într-un vulcan.

Tăun ceru televizofonul, care-i fusese luat o dată cu îmbrăcămintea. Și, după ce stabili legătura cu Ilona, rosti cîteva cuvinte, al căror tilc cei din jur nu-l înțeleseră:

— Reptilei îi cresc mugurii aripilor, Ilona.

Capitolul XXV

COȘMARUL

Helicopterul îi aduse pe cercetători la submarinul nr. 3. Polio și Ilan se învirteau în jurul lor. Ultimul preluă cu grijă aparatele și le duse în cabina cu materiale științifice.

De obicei plictisit, niciodată grăbit, oricînd gata să doarmă, Polio era acum vioi ca un titirez. Aduse ceai fierbinte, băuturi întăritoare, haine de schimb. Spunea admirativ:

— Asta zic și eu treabă! Bravo! O viață are omul!

Numai Ali Mahram era supărat. El nu aproba aventura celor doi cercetători.

— Curaj? Fleacuri! Lipsă de răspundere, inconștiență. Inchipuiți-vă că v-ar fi pîrjolit de vii. Cui i-ar fi slujit treaba asta?

Bombăni mult timp pe această temă.

Tăun simțea cum îl năpădește o nevoie aprigă de somn, o oboseală cumplită. Trebuia să doarmă, să doarmă. Și era atît de plăcut să guste aceste ultime secunde de oboseală, care se amestecau cu voluptatea destinderii care era aproape.

Se îndreptă spre camera de odihnă, unde-l aștepta unul dintre cele două paturi albe, elastice. Se întinse așa cum era, pe jumătate îmbrăcat, în pat. Nu se mai sinchisea nici de zgomotul radiotelevizorului. De acolo se auzeau frînturi dintr-o piesă istorică descriind lupta oamenilor împotriva războiului. Descrierile grozăviilor războiului se amestecau în mintea lui cu imaginile erupției vulcanice...

Nu dormea încă, dar era atît de aproape de somn, atît de... Și somnul veni...

(continuare în numărul viitor)

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. STALIN".

2012

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu



Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacţiile Ştiinţă şi tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reuşit, cu multă dăruire, muncă şi cheltuială, aceşti entuziaşti.

Lor trebuie să le mulţumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecţie.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email şi reparăm greşeala)

Rugăm cititorii să ne trimită impresiile şi sugestiile lor asupra lucrărilor publicate în colecţia noastră pe adresa Bucureşti, Raionul I. V. Stalin, Casa Scînteii, Piaţa Scînteii Nr. 1, Redacţia revistei „Ştiinţă şi tehnică". Telefon 7.60.10 int. 1571-1164.

Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice" apare la 1 şi 15 ale fiecărei luni, în 32 pagini, preţul de 1 leu exemplarul.

Abonamentele se fac la oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.

Preţul abonamentelor:

3 luni	6 lei
6 luni	12 lei
1 an	24 lei

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PREŢUL 1 LEU